Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1,30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXI. Celovec, petek, 20. maj 1966 Štev. 20 (1251)

Veže nas zvestoba narodu in vdanost domovini

Bratsko srečanje Slovencev iz Avstrije in Italije minulo nedeljo je bilo velik uspeh

Na Breznikovem camping-prostoru ob Zablatniškem jezeru se je zadnjo nedeljo popoldne zbralo daleč nad 2000 koroških in primorskih Slovencev. Prišli so na povabilo Slovenske prosvetne zveze na prvo bratsko srečanje Slovencev iz Italije in Avstrije, da na veliki skupni prireditvi manifestirajo svojo povezanost, da izpričajo svojo ljubezen do slovenske pesmi in materinega jezika ter zvestobo narodu, da izpovejo svojo lojalnost domovini in poudarijo željo po enakopravnem in prijateljskem sožitju med narodi.

Uspele prireditve so se udeležili tudi številni častni gostje, tako deželni poslanec in župan občine Železna Kapla-Bela Josef Lubas kot osebni zastopnik koroškega deželnega glavarja Hansa Sime, jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Franc Pirkovič s soprogo, zastopnik italijanskega generalnega konzula v Celovcu Octavio Vidoni, predsednik Zveze prosvetnih organizacij SR Slovenije Branko Babič ter predstavniki narodnih in kulturnih organizacij koroških in primorskih Slovencev.

Za uvod so predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter, predsednik kulturno-gospodarske zveze v Trstu Boris Race in predsednik tržaške Slovenske prosvetne zveze prof. Robert Hlavaty v kratkih nagovorih opozorili na podobno usodo Slovencev v Italiji in Avstriji, ki jih druži skupna borba za obstoj in vsestranski razvoj, ista ljubezen do slovenske kulture in jezika ter zvestoba domovini, enaka težnja po iskrenem sožitju z narodom-sosedom. Deželni poslanec Lubas pa je sporočil osebne pozdrave deželnega glavarja Sime in njegove želje za uspešen potek srečanja ter v svojem govoru naglasil potrebo po sožitju in sodelovanju, za katero je glavni pogoj strpnost in medsebojno spoštovanje. (Izvajanja posameznih govornikov objavljamo na posebnem mestu — op. ured.)

Kulturnemu sporedu, o katerem še posebej poročamo, je sledila prijetna družabnost, ki je utrdila stare in navezala nove prijateljske vezi med Slovenci iz Italije in Avstrije, ki smo ponovno spoznali, kako nas veže skupna usoda. Zato smo si ob nedeljski prireditvi, ki nam bo vsem ostala v najlepšem spominu, tudi obljubili, da bomo te vezi še naprej gojili in utrjevali.

Ne ugotavljanja, marveč strpnost!

Osebni zastopnik deželnega glavarja deželni poslanec Lubas na bratskem srečanju Slovencev iz Avstrije in Italije

Vašemu kulturnemu srečanju Slovencev iz Avstrije in Italije prinašam pozdrave gospoda deželnega glavarja Hansa Sime in njegove najboljše želje za uspeh te kulturne prireditve, ki priča o harmoničnem sožitju s slovensko manjšino na Koroškem. Za mirni razvoj obmejnega področja dežele je pogoj skupno hotenje in skupna volja. Sodelovanje vseh dobromislečih sil v interesu ožje domovine je v preteklosti rodilo že lepe sadove in bo ob doslednem nadaljevanju te poti oblikovalo tudi našo bodočnost.

Niso »ugotavljanja« tista, ki prispevajo k mirnemu razvoju, marveč tesna združitev vseh dobromislečih sil, ki predstavlja osnovni pogoj za uresničitev deželnopolitičnega koncepta. Samo tako bomo krepili gospodarsko moč ter ohranili obstoječa delovna mesta in lahko ustvarjali nova.

Najbolj važen pogoj za ta mirni razvoj v naši deželi pa je, da so vsa dejanja prežeta z duhom strpnosti, da je spoštovanja deležen vsak človek v deželi in njegova čustva. Prav tako važna pa je tudi strpnost v odnosih med narodi, v odkriti politiki dobrega sosedstva, kakor se odraža v živahni kulturni izmenjavi z našim sosedom tako v deželnem kakor tudi v občinskem merilu. Želimo, da bi se ta prizadevanja še bolj poglobila, da bi dosegli in ohranili trajen mir.

V tem smislu želim vaši prireditvi popoln uspeh.

Praznik bratske povezanosti

Nedeljsko srečanje nam bo ostalo v spominu kot praznik bratske povezanosti koroških in primorskih Slovencev. Prireditev je bila res pravi praznik; praznično razpoloženi smo bili vsi, ki smo se tega dne zbrali ob Zablatniškem jezeru, in praznično je bilo tudi vreme, tako da so naši dragi primorski bratje lahko spoznali naše kraje v vsej njihovi spomladanski lepoti, ko so se že v soboto s šestimi avtobusi pripeljali na Koroško. Praznik pa je bil tudi za naše ljudi, ki so v nedeljo popoldne prišli iz vseh krajev južne Koroške, od Zile, iz Roža, z Gur in iz Podjune.

Čeprav so bile ob istem času tudi še razne druge prireditve in čeprav ni bilo organiziranih prevozov, se nas je zbralo daleč nad dva tisoč (po enakih merilih, kot so se jih posluževali istega dne na prireditvi v Pliberku, pa nas je bilo še mnogo več) — dva tisoč Slovencev iz Koroške in Italije, katerim so se pridružili še prijatelji iz Slovenije, da na skupni kulturni prireditvi manifestiramo tesne medsebojne vezi.

Že ob prihodu na kraj srečanja je udeležence pozdravljala godba ravenskih železarjev, ki je pod vodstvom svojega dirigenta Jožeta Hermana skrbela za glasbeni okvir prireditve. Pod njenimi zvoki so se z vseh strani zgrinjale množice okoli prostrane „arene", kjer se je na improvizirani tribuni odvijal pester koncert koroških in primorskih pevskih zborov. O sporedu, ki ga je izvajalo več kot 400 slovenskih pevk in pevcev, poročamo na tretji strani današnje številke. Svoj del k obogatitvi prireditve pa je prispeval tudi mladi umetnik France Boštjan iz Raven na Koroškem z razstavo slik in risb iz ožje domovine našega velikega koroškega slovenskega pisatelja Prežihovega Voranca.

V besedi in pesmi ter v glasbi in sliki smo Slovenci na tej prireditvi demonstrirali svojo življenjsko voljo in ustvarjalnost, v osebnih stikih in razgovorih smo izpričali bratsko povezanost vseh slovenskih ljudi, ki živimo kot manjšina na zahodnem in severnem obrobju matičnega naroda. Kot pripadniki manjšine, ki se zvesta narodu in jeziku lojalno vključuje v življenje države, v kateri živi, pa smo izpovedali tudi iskreno željo po prijateljskem sožitju z večinskim narodom, od katerega upravičeno pričakujemo le to, da nam bo priznal in spoštoval naše pravice in enakopravnost.

Predsednik ZSO in SPZ dr. Franci Zwitter:

Resnična in vsestranska enakopravnost

je pogoj za mirno sožitje in sodelovanje med narodi

Zbrali smo se na bratskem srečanju s Slovenci iz Italije, s katerimi nas veže ista usoda narodne manjšine v borbi za obstoj in vsestranski razvoj; veže nas ista ljubezen do jezika in visokih kulturnih stvaritev slovenskega naroda, katerega živ del smo in hočemo ostati; veže nas ista zvestoba in lojalna vdanost domovini, v kateri živimo; vežejo nas iste težnje po iskrenem sožitju z narodom sosedom v enakopravnosti in plemenitem tekmovanju za medsebojno kulturno obogatitev; veže nas ista želja po miru in prijateljstvu vseh ljudi na stikališču treh svetov — germanskega, romanskega in slovanskega, da danes široko odprta meja nikdar več ne bi postala ločnica med narodi, ampak le še zgodovinski spomin, da v današnjem času radia in televizije, ko so z razvojem tehnike postale razdalje neresnične in je človek segel po vesolju, ni več prostora za ožine egoističnega nacionalizma, marveč le še potreba po čim živahnejšem sodelovanju in sožitju ljudi in narodov.

Temu cilju naj služi tudi današnje srečanje, ker se tako Slovenci v Italiji kakor mi v Avstriji zavedamo svoje vloge in naloge kot manjšine, da povezujemo sosedne narode kot živi deli naroda, ki se razprostira preko štirih držav — od sinjega morja preko alpskih gora vse tja do panonskih nižin.

Slučaj je hotel, da smo se zbrali prav danes 15. maja, na obletnico podpisa avstrijske državne pogodbe. Koroški Slovenci s tem praznujemo tudi ta važni zgodovinski dogodek naše domovine, s katerim je po težkih letih nesvobode postala spet svobodna in neodvisna. Koroški Slovenci pa praznujemo ta dogodek tudi zaradi tega, ker ta edinstvena listina vsebuje tudi Veliko pismo naših nacionalnih pravic — člen 7.

Po vojni smo se vključili v obnovo domovine in prispevali svoje za njen vsestranski razvoj. Iz lastnega smo obnovili svoje kulturne in gospodarske ustanove. Priznamo dosedanja prizadevanja vlade za uresničitev določil člena 7 državne pogodbe, ne moremo pa mimo tega, da ne bi poudarili, da so še številna vprašanja, ki zadevajo bistvena življenjska področja naše narodne skupnosti, do danes ostala odprta. Zato sta Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev temeljito pregledala sedanji položaj slovenske manjšine na Koroškem ter naslovila na vlado pismo, kjer sta opozorila na nerešena vprašanja in na zahteve ter predloge, ki smo jih koroški Slovenci po podpisu državne pogodbe sporočili pristojnim oblastem.

Vedno spet moramo ugotoviti, da ta vprašanja tako dolgo ne bodo rešena, dokler ne bo naš človek lahko svobodno in neovirano uporabljal svoj materin jezik v šoli, pred sodiščem, v upravi in v vsem javnem življenju. Zavedamo se, da je pot do tja še dolga, kajti dokler je za tradicionalne besednike koroške manjšinske politike Koroška v nevarnosti, ker je bilo v neki knjigi po desetletjih prvič zabeleženih tudi nekaj slovenskih zgodovinskih krajevnih imen, si lahko predstavljamo reakcijo teh krogov, če bi vlada končno pristopila k reševanju bistvenih vprašanj člena 7.

Koroški Slovenci smo svoje predloge izdelali in obrazložili že pred desetimi leti v skupni Spomenici koroških Slovencev in smatramo, da je le-ta slej ko prej kažipot za znosno in sprejemljivo rešitev v korist mirnega sožitja v deželi. Koroška nikdar ni bila v nevarnosti zaradi tega, ker so upoštevali upravičene želje avtohtonega ljudstva na meji, ampak vedno le tedaj, kadar so nestrpneži hoteli izbrisati vse sledi domačega slovenskega ljudstva.

Če ti krogi že ne morejo govoriti drugače kot v kategoriji nevarnosti za mejo, potem jim povemo: Najbolj mirna in zaščitena meja je ljudstvo, ki brez strahu za svoj obstoj in v posesti svojih pravic lahko v svobodnem in mirnem sožitju z narodom sosedom tekmuje za čim bujnejši kulturni in gospodarski razvoj. To in samo to je želja in neodsvojilna zahteva slovenskega ljudstva na Koroškem!

Proračun na rameh delovnih ljudi

Danes teden je parlament na Dunaju začel razpravo o letošnjem državnem proračunu, ki mu ga je dva dni prej za vlado in ÖVP predložil finančni minister. Razprava bo trajala tja v drugo polovico junija. Da bo ostra, je pokazal že njen začetek. Še bolj pa kaže to proračun sam, katerega bistvena značilnost je, da je naperjen proti delovnim ljudem. To trditev ne potrjujejo le podražitev železnice in bencina, ki jo proračun vsebuje, in podražitve, ki bodo sledile, marveč jo potrjuje še vrsta drugih primerov. Vse kaže, da hoče nova vlada svoje naloge izpolnjevati na hrbtu delovnih ljudi v prid industrijskega, trgovinskega in bančnega kapitala.

Okvir letošnjega proračuna kaže, da so s skupnim obsegom v višini 70,6 milijarde šilingov njegovi izdatki za 6,8 % višji, kot so bili lani. Od tega zneska odpade 68 milijard šilingov na redni proračun, 2,6 milijarde šilingov pa na izredni. Celotni znesek izrednih izdatkov je določen za odplačilo državnih dolgov. Za tekoče potrebe državnega gospodarstva nima nobenih rezerv. Izredni proračun izdatkov tudi na strani dohodkov nima kritja. Potrebna sredstva hoče vlada dobiti s kreditnimi operacijami, torej z nadaljnjimi dolgovi. Predvideni dohodki države komaj zadostujejo za potrebe rednega proračuna izdatkov, ki pa bodo na strani investicij in namenskih kreditov v primerjavi z zneski lanskega proračuna skrčeni za 10 %.

Dohodki države iz davkov in dajatev se bodo po proračunu od lanskih 56,7 povečali na 59,2 milijarde šilingov, kar odgovarja porastu za 4,4 %. Ti dohodki države so za njene državljane izdatki. V duhu demokracije bi moral vsak državljan in vsako gospodarsko združenje za potrebe države in njene skupnosti prispevati sorazmerno enak delež od svojega imetja, ustvarjenega premoženja in zaslužka. Te enakosti državljanov v letošnjem proračunu ne moremo ugotoviti. V tem pogledu je proračun skrajno kriviten.

Od mezdnega davka delavcev in nameščencev pričakujeta ÖVP in vlada letos 6900 milijonov šilingov ali za 21,05 % več kot lani. Od dohodninskega davka pa pričakujeta 6500 milijonov ali za 8,3 % več kot lani. In tako gre naprej pri vseh davkih in dajatvah, ki bremenijo delovne ljudi. Od potrošniških davkov pričakuje proračun 9,6 % več dohodkov kot lani, od davka na tobak 15,6 %, od davkov, s katerimi so obremenjeni posestniki motornih vozil, pa 12,5 %. Če k temu še dodamo podražitev tarif železnice in pošte, od katerih skupno pričakuje proračun 9,1 % več dohodkov, in zvišanje dohodkov iz davka na blagovni promet na 17.350 milijonov šilingov, potem vidimo, da hočeta ÖVP in vlada z davki in dajatvami, ki bremenijo predvsem delavce in nameščence ter kmečke ljudi, doseči sorazmerno dosti višje dohodke, kot jih hočeta doseči splošno od davkov in dajatev.

Vse bolj mili in prikupni sta ÖVP in vlada do tistih, ki so obremenjeni z obrtnim davkom, z davkom na korporacije (Körperschaftssteuer) in z davkom na premoženje. To pa so v glavnem kapitalne družbe, osebne družbe in podjetniki z milijonskimi premoženji in dohodki. Od obrtnega davka namreč pričakujeta le 4670 milijonov šilingov ali ja 1,3 % več kot lani, dohodki iz davka na korporacije pa naj bi bili z 2950 milijoni šilingov celo za 1,7 % nižji, kot so bili v lanskem proračunu. Nižje dohodke sta naračunali tudi od davka na premoženje, od katerega pričakujeta skupno le 790 milijonov šilingov ali za 2,5 odstotka manj kot v lanskem proračunu.

Pri vsem tem ne smemo prezreti, da morata delavec in nameščenec svoje davke redno odšteti in da kmetu njihovo višino država lahko pavšalira, medtem ko kapitalnim in osebnim družbam ter podjetnikom knjigovodstvo in davčna zakonodaja nudita takorekoč vse možnosti, da si jih določijo sami in da plačajo državi, kolikor se zdi njim prav in ne kolikor bi morali.

ÖVP in njena vlada sta se s svojim osnutkom proračuna v resnici postavili proti delovnim ljudem. Tega dejstva ne spremeni nobeno svetoblinstvo njunih predstavnikov. Osnutek, kakršnega sta predložili javnosti v razpravo, na strani dohodkov očitno kaže, da se hočeta sedaj po tej poti oddolžiti industriji, trgovini in bankam za milijone šilingov volilne pomoči, ki so jo dale, da so prišle do samovlade sile in predstavniki njihovih koristi. Račun za to pomoč pa naj plačujejo s svojimi davki delovni ljudje, ne le letos, marveč vse dotlej, da nove volitve ne bodo prinesle drugega razmerja političnih sil v vladi in parlamentu.

Pet let obmejnega sejma Alpe-Adria

V Ljubljani so se minulo soboto petič odprla vrata sejma obmejne blagovne izmenjave Alpe-Adria, sejma, ki odkriva in pospešuje možnosti sodelovanja in izpopolnjevanja gospodarstev obmejnih pokrajin Avstrije, Italije in Jugoslavije, ki so med seboj vse tesneje povezane z maloobmejnim prometom in kulturno izmenjavo. Letošnji sejem Alpe-Adria je prizorišče razstavljenih eksponatov 184 podjetij, od teh 41 iz Avstrije, 61 iz Italije in 82 iz Jugoslavije. Tako je še bolj kot prva leta odraz naraščajočih možnosti gospodarskega sodelovanja na meji, ki lahko bistveno dopolnjuje maloobmejni promet in kulturno sodelovanje.

Otvoritve sejma so se udeležili vidni predstavniki političnega in gospodarskega življenja Slovenije, Hrvatske, Furlanije-Julijske krajine ter Štajerske, Koroške in Tirolske. Najuglednejša gosta na otvoritvi sta bila podpredsednik skupščine SR Slovenije dr. Marijan Brecelj in predsednik Izvršnega sveta SRS Janko Smole, med predstavniki sosednih obmejnih pokrajin pa so bili tudi predsednik koroške zbornice obrtnega gospodarstva dipl. ing. Pfrimer, avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Riesenfeld in beljaški župan Timmerer.

Sejem je odprl predsednik gospodarske zbornice SR Slovenije Drago Dolinšek. V svojem nagovoru je med drugim dejal: „Verjetno se vsi strinjate z ugotovitvijo, da dosedanja bilanca neposrednih in posrednih rezultatov sejma potrjuje pravilnost njegove zasnove. Ne glede na razvoj in vsakokratne pogoje redne menjave med tremi deželami je bil sejem Alpe-Adria v preteklih petih letih vedno pomembna pospeševalna vzmet za medsebojno gospodarsko sodelovanje. Pot k uveljavitvi tega sejma ni bila brez težav, toda te so več ali manj vedno navzoče v poslovnem življenju, ker se vsklajujejo medsebojni poslovni interesi. Vendar so bile vitalne težnje vseh treh gospodarstev po poslovnem sodelovanju močnejše od morebitnih težav in so omogočile, da danes pri peti reprizi tega sejma že lahko govorimo o njegovi določeni tradiciji in trajni vlogi."

Če peti obmejni sejem Alpe-Adria gledamo z avstrijske strani, potem lahko rečemo, da tudi avstrijski poslovni krogi vsebolj spoznavajo njegovo pravo vlogo in vsebino. Od lani na letos število sodelujočih podjetij ni naraslo le od 21 na 41, marveč so se tudi razstavljeni eksponati avstrijskega blaga izpopolnili. Poleg eksponatov blaga široke potrošnje zasledimo na letošnjem sejmu eksponate športnih, lovskih, ribiških, turističnih in tehničnih potrebščin, prvič pa se na tem sejmu pojavlja tudi avstrijska industrija kmetijskih strojev. Razstavljeni avstrijski eksponati se lepo ujemajo in izpopolnjujejo z eksponati, ki jih razstavljajo italijanska, hrvatska in slovenska podjetja. Tako je sejem — ki bo ostal odprt do nedelje — tudi v pogledu na ponudbo in možnost izbire primer, ki kaže, kako se gospodarstvo tega trikota miru, prijateljstva in sodelovanja v bodoče lahko še bolj izpopolnjuje.

Predsednik zvezne gospodarske zbornice ugotavlja:

Vlada je sprožila val podražitev

Vprašanja posledic, ki jih bo v avstrijskem gospodarstvu sprožila podražitev bencina, nafte in kurilnega olja ter železniških tarif, se je pred kratkim dotaknil tudi predsednik zvezne gospodarske zbornice ing. Sallinger. V svojem govoru pred občnim zborom predarlške trgovinske zbornice je med drugim naglasil, da »podjetjem ni mogoče prisoditi, da bodo prevzela bremena«, ki bodo s tem nastala. Dodal je še, da je nemogoče, da bi ta zvišanja krila s sedanjimi trgovinskimi maržami.

S tem je predsednik zvezne gospodarske zbornice indirektno napovedal, da bodo podražitvam železnice in prometa z motornimi vozili sledile podražitve na drugih področjih gospodarstva. Da to ne bo šlo brez konfliktov med socialnimi partnerji, se pravi med industrijo na eni ter organizacijami delavcev in nameščencev na drugi strani, je jasno. Kako akutna je ta nevarnost, je razvidno tudi iz aprilske številke biltena OECD, kjer je rečeno, da stoji Avstrija med 12 evropskimi državami pri podražitvah v zadnjem času na tretjem mestu. Potrošniške cene so v naši državi v zadnjem času narasle za 6 odstotkov in so močneje narasle le še v Španiji in na Danskem.

Očitno na račun vlade, ki bo s svojimi ukrepi sprožila nadaljnje podražitve, so šle besede predsednika Sallingerja, ko je dejal, da močnejša vlada ne more nastopiti s tršimi ukrepi, marveč je njena naloga, da »primere konfliktov v tako eksplozivnem obsegu sploh prepreči« s tem, da se strukturnopolitičnih problemov pravočasno loti s tržnogospodarskimi metodami. Pri tem je uspeh odvisen tako od dejavne vlade, kakor od odkritega in plodnega sodelovanja socialnih partnerjev. Drugače procesa preusmeritve, ki ga zahteva gospodarski položaj, ni mogoče uspešno rešiti.

Za železnico tudi podražitev avtobusov

Kakor je sporočil zvezni minister za promet, v kratkem ne bomo deležni le podražitve železnice, marveč tudi avtobusov železnice in pošte. Istočasno z zvišanjem potniških tarif železnice za okroglo 30 % in blagovnih tarif za 6 % predvideva vlada tudi zvišanje tarif železniških in poštnih avtobusov. Njihove tarife hoče zvišati za okroglo 67 %. Kilometer vožnje, ki je doslej stal 30 grošev, bo po uveljavljenju zvišanja stal 50 grošev. Vožnja z avtobusom, ki je doslej stala 10 šilingov, bo po uveljavljenju zvišanja stala okroglo 16,70 šilinga.

Za napovedi zvišanja potniških tarif železnice je značilno, da bo najbolj prizadela potnike drugega razreda. V vlakih bo v drugem razredu zvišanje znašalo 33 %, v prvem razredu pa samo 28 %. Dodatek za brzovlak bo zvišan za 50 %.

Te podražitve hoče ÖVP uveljaviti s 1. avgustom 1966.

Dokaz napredka jugoslovanskega kmetijstva:

Mednarodni kmetijski sejem v Novem Sadu

V soboto so v Novem Sadu ob navzočnosti predsednika SFR Jugoslavije Tita odprli letošnji 33. mednarodni kmetijski sejem, ki sodi med prve tri največje kmetijsko strokovne sejme v Evropi. Na letošnjem sejmu je v Novem Sadu zbranih nad 1300 razstavljalcev iz 20 držav, ki prikazujejo sadove razvoja kmetijstva v svetu in z njim povezanih drugih gospodarskih panog.

Novosadski sejem stoji letos docela v znamenju potrebe kooperacije, intenzivacije in specializacije v kmetijski proizvodnji in njenega sodelovanja z industrijo, ki kmetijske pridelke predeluje in pripravlja za trg. Prav na tem področju prikazuje Jugoslavija vrsto novih dosežkov svojih kombinatov kmetijstva in industrije. Zlasti se na sejmu odlikujejo kombinati Vrbas, Bečej, Belje, Kumanovo, Bijeljina, Sirmijum, Agrokoka in Jugopamuk, ki prideluje sloveči strumniški bombaž, pri katerem dosega donose 4000 kg po hektarju. Kombinat Vrbas se zlasti odlikuje po predelavi številnih odpadkov rastlinske proizvodnje v proteinsko živinsko krmo in plošče iz stebel enoletnih rastlin, kar predstavlja revolucijo na področju pridobivanja živinske krme. Kombinat Agrokoka iz Zagreba se predstavlja s specializacijo na proizvodnjo valilnih jajc. Njegova letna proizvodnja se bo v kratkem približala 100 milijonom jajc.

Veliko pozornost vzbujajo na sejmu živilska industrija, tako jugoslovanska kot inozemska, kemična industrija in industrija kmetijskih strojev in naprav držav, ki so na sejmu zastopane, med njimi Združenih držav Amerike, Kanade, Zahodne Nemčije, Nizozemske in drugih kmetijsko in industrijsko razvitih držav. Posebno pozornost pa vzbuja „živa maketa" hidroenergetskega sistema Djerdap na Donavi, ki ga gradita Jugoslavija in Romunija in na katerem bosta leta 1970 pričela obratovati prva dva velika agregata.

PO ŠIROKEM SVETU

LONDON. — Te dni biva zvezni prezident Franz Jonas na večdnevnem uradnem obisku v Angliji, kjer je gost angleške kraljice Elizabete. Poleg soproge spremljajo najvišjega reprezentanta Avstrije tudi zunanji minister dr. Lujo Tončič-Sorinj ter drugi predstavniki prezidentovega kabineta in vlade. Ob prihodu v London je bil prezident Jonas s svojim spremstvom deležen izredno prisrčnega sprejema. Na železniški postaji je avstrijske goste pozdravila kraljica Elizabeta z najvišjimi predstavniki Anglije.

WASHINGTON. — Zahodnonemški obrambni minister von Hassel je imel med svojim obiskom v Washingtonu razgovore z ameriškim obrambnim ministrom McNamaro, s katerim je razpravljal o položaju, nastalem po umiku Francije iz Atlantskega pakta. Oba ministra sta se po poročilih iz ameriških krogov strinjala v tem, da se bo „pozitivni vpliv NATO" nadaljeval tudi po izstopu Francije. Zahodna Nemčija po izjavi von Hassela v novem položaju sicer ne namerava zahtevati večje vloge v Atlantski zvezi, vendar očitno ne bi odklonila, če bi zdaj katerega izmed štabov NATO preselili iz Francije na nemško ozemlje. McNamara in von Hassel sta podpisala tudi sporazum, po katerem bo Amerika kupila v Zahodni Nemčiji topove za svojo vojsko.

NOVI SAD. — Na letošnjem festivalu jugoslovanskih gledališč v Novem Sadu je zabeležila ljubljanska Drama izreden uspeh. Za svojo predstavo Cankarjevega „Pohujšanja v dolini šentflorjanski" je prejela nagrado za predstavo v celoti, poleg tega je dobil Mile Korun nagrado za režijo, Melita Vovk, Uroš Vagaja in Mile Korun nagrado za scenografijo, ter Lojze Rozman nagrado za vlogo Zlodeja v imenovani predstavi.

LIZBONA. — Portugalska vlada je odobrila gradnjo zahodnonemškega vojaškega oporišča pri Beji na Portugalskem, ki bo služilo urjenju pripadnikov zahodnonemškega vojnega letalstva. Letališče, ki naj bi ga dogradili do konca prihodnjega leta, bo stalo približno 550.000 dolarjev.

PRAGA. — Na obletnico smrti največjega češkega skladatelja Smetane se je v Pragi začel 21. mednarodni glasbeni festival, imenovan „Praška pomlad". Do. 4. junija se bo v okviru te prireditve zvrstilo na številnih praških opernih in koncertnih odrih okoli 50 prireditev, pri katerih sodeluje 15 čeških in slovaških in tujih umetniških ansamblov ter več kot 30 domačih in tujih solistov. Med udeleženci letošnje „Praške pomladi" je tudi ljubljanska Opera, ki bo prihodnji teden uprizorila operna dela „Ekvinokcij" Marjana Kozine, „Macbeth" G. Verdija in „Knez Igor" A. Borodina. Letošnji festival je posvečen v glavnem klasični glasbi 19. stoletja.

HELSINKI. — Sedem velikih sindikalnih organizacij Finske je poslalo finskemu zunanjemu ministrstvu protestno pismo zaradi napovedanega obiska ameriškega zunanjega ministra Deana Ruska na Finskem.

DUNAJ. — Člani ameriške delegacije na glavni skupščini mednarodnega odbora za vesoljske raziskave (COSPAR), ki je te dni zasedala na Dunaju, so izrazili mnenje, da bosta Amerika in Sovjetska zveza še v tem stoletju poslali na Mars vesoljski ladji brez človeške posadke. Pač pa ameriški vesoljski strokovnjaki dvomijo, da bi pred letom 2000 lahko stopil na Mars tudi človek.

SAJGON. — Odpor proti sedanjemu režimu v Južnem Vietnamu je znova oživel, ker je predsednik vojaške vlade general Ky izjavil, da namerava obdržati oblast v svojih rokah tudi še po napovedanih volitvah. V mestu Da Nang, ki velja ja glavno središče protivladnega gibanja, je prišlo do ponovnega spopada med vladnimi enotami in pristaši budističnih nasprotnikov Kyjevega režima.

LONDON. — Britanski minister za razorožitev lord Chalfont je pred nedavnim izjavil, da bi bilo treba v Atlantskem paktu gledati bolj sredstvo za pogajanja z Vzhodom kakor pa vojaško obrambno zvezo. S to izjavo je v washingtonskih krogih sprožil pravi „šok", kajti v Angliji vidi Amerika svojega najzanesljivejšega zaveznika.

VIDEM. — Prejšnji teden je v Vidmu gostoval simfonični orkester Slovenske filharmonije, ki je pred navdušenim občinstvom izvajal dela Ramovša, Verdija, Brahmsa in drugih skladateljev. Gostovanje je bilo v okviru tradicionalne kulturne izmenjave med Slovenijo in Furlanijo ter so predstavniki obeh dežel poudarili koristnost takih stikov za razvoj prijateljskega sožitja in sodelovanja med sosednimi narodi in državami.

ISTAMBUL. — Ker je leta 1962 objavil v turškem listu članek z naslovom „Socializem — edina pot za rešitev Turčije", je bil znani turški pisatelj Luftulah Šadi Alkilic zdaj obsojen na 6 let in 3 mesece ječe — zaradi „komunistične propagande".

PEKING. — Kitajska javnost je ostro obsodila najnovejše ameriško izzivanje LR Kitajske. Pet ameriških vojnih letal je namreč preletelo vietnamsko-kitajsko mejo in nad kitajskim ozemljem sestrelilo kitajsko letalo. Politični opazovalci menijo, da pomeni to dejanje „resno izzivanje in izredno nevarno igro z ognjem".

ASUAN. — Med svojim bivanjem v Združeni arabski republiki je predsednik sovjetske vlade Kosigin obiskal tudi Asuan, kjer s pomočjo sovjetskih strokovnjakov gradijo veliki Asuanski jez. Predsednik Naser je na množičnem zborovanju v Asuanu dejal, da bo Asuanski jez ostal v spominu Afrike kot simbol prijateljstva med Združeno arabsko republiko in Sovjetsko zvezo ter bo pričal o tem, kaj vse je mogoče storiti s skupnimi prizadevanji in dobro voljo miroljubnih narodov.

PARIZ. — V torek je doživela Francija eno največjih stavk v povojni dobi. Okoli 5 milijonov delavcev in nameščencev državnih in javnih ustanov se je odločilo za stavko, da bi tako podkrepili svojo zahtevo po zvišanju zaslužkov.

KAIRO. — Predsednik sovjetske vlade Kosigin je na zborovanju v Kairu izjavil, da ameriški zločini nad vietnamskim ljudstvom spominjajo na strašna dejanja, ki se jih je posluževal Hitler, da bi zasužnil ljudstva in narode Evrope. Vendar pa — je poudaril Kosigin — Hitler ni dosegel svojega cilja in tako tudi Američani ne bodo dosegli svojega namena v Vietnamu.

V tesni povezavi in izmenjavi izkušenj bomo nadaljevali boj za naše pravice

Govor predsednika Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu Borisa Raceta

S posebnim veseljem smo se odzvali vabilu vaše Slovenske prosvetne zveze na to bratsko srečanje, da bi spoznali lepoto Korotana, zibelko slovenske zgodovine in žlahten vir slovenske kulture. Z veseljem smo prišli, da bi spoznali vas, naše brate koroške Slovence, ki živite podobno kot mi Slovenci v Italiji življenje narodne manjšine.

Prav podobna usoda nas bolj približuje in vzbuja medsebojno zanimanje za razmere, v katerih naši narodnostni skupnosti živita, se bojujeta za svoj obstoj, za svoje pravice in si prizadevata, da bi postali enakopravni z večinskim narodom. Grenka je usoda narodne manjšine; njenim pripadnikom je naloženo dvojno breme. Poleg boja za vsakdanji kruh in za splošne demokratične pravice, ki ga bijejo skupaj z drugimi državljani države, v kateri živijo, morajo na vsakem koraku terjati pravice za svojo narodnost, za svoj jezik, za svojo šolo in morajo biti vedno na straži, da ne bo okrnjeno tisto, kar so si pridobili s tolikimi napori in težkočami.

Slovenci v Italiji imamo še mnogo, še preveč nerešenih vprašanj. Letos poteče sto let, odkar pripada Beneška Slovenija Italiji. Kljub temu, da so prešli v meje Italije s plebiscitom in da je uradno priznana njihova lojalnost, jim v teh sto letih ni bila dana niti najmanjša narodnostna pravica; nasprotno, z občudovanja vredno vztrajnostjo in sistematičnostjo se odpravlja še tisto, kar je kljub temu ostalo slovenskega. Vedno manj slovenske besede je v cerkvah, ker je število slovenskih duhovnikov med beneškimi Slovenci načrtno vedno manjše; otroke v najbolj zakotni vasi vabijo v otroške vrtce, kjer ne smejo spregovoriti v materinem jeziku — podobno kot v vseh tamkajšnjih šolah — zato da bodo prej pozabili besede, ki jih sprejemajo iz materinih ust.

Imamo državno ustavo iz leta 1948, ki je napredna in ki zagotavlja enakopravnost vseh državljanov ter zaščito narodnostnih manjšin. Ta ustava pa se — nasprotno kot na Južnem Tirolskem in v Aosti — v odnosu do beneških Slovencev ne izvaja in se ne izvaja v celoti niti na Goriškem. Goriški Slovenci imajo sicer šole v svojem jeziku, toda v javnosti nima slovenski jezik nobene pravice; še vedno je v veljavi zakon, ki prepoveduje slovenska osebna imena.

Tržaški Slovenci so s formalne strani najbolj zaščiteni del slovenske manjšine. Londonski sporazum iz leta 1954 vsebuje tudi Posebni statut, kjer so nadrobno naštete pravice, ki jih morajo uživati Slovenci na Tržaškem. Sadovi tega sporazuma so na raznih področjih nesporni in se kažejo predvsem v pomirjenju, v vzpostavitvi dobrih sosedskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo, v odprtju meje itd. Toda kakšna počasnost v izvajanju Posebnega statuta! Kolikim izgovorom, izmikanjem, zvijačnostim, omalovaževanjem in odkritim nasprotovanjem izvajanju vseh členov statuta s strani odgovornih ljudi smo bili priča v preteklih 12 letih. Gotovo, da taka počasnost in postopek ni nič novega tudi za vas koroške Slovence.

Izražamo svoje nezadovoljstvo, da ne uživamo še vseh pravic in da nismo deležni vse zaščite, ki jih določata ustava in Londonski sporazum. Preteklo je že dosti let, da bi se vsa določila, tudi postopno, izvajala. Hkrati pa tudi nočemo mimo zelo važne ugotovitve: položaj pred nekaj leti je bil še bistveno slabši. Napori naprednih sil v italijanski republiki so prav v tej dobi, v teh preteklih letih začeli kazati vidnejše uspehe. Vse se je premaknilo v naprednejšo smer, v vodstvo države so vstopile sveže sile, tako da je program današnje vlade neprimerno naprednejši kot prejšnji. Vse to se mora v večji ali manjši meri nujno odražati na vseh področjih političnega in družbenega življenja v državi.

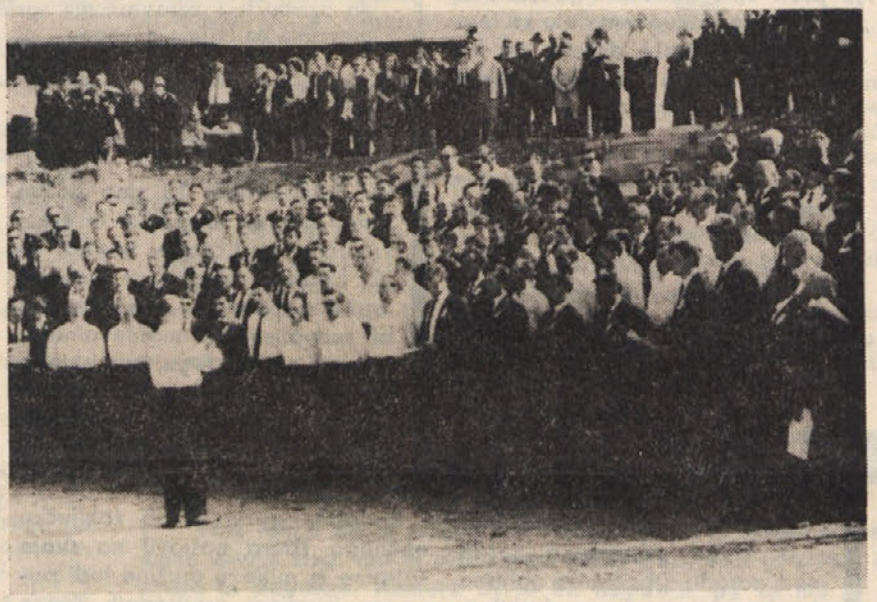

Če je s tem v zvezi treba navesti kak primer, potem moramo omeniti predvsem vključitev Slovenca-socialista v tržaški občinski odbor. Prej je bilo namreč za tržaške vladajoče kroge v veljavi nacionalistično stališče, da ne more in ne sme biti Slovenec v upravnem vodstvu mesta. Tudi v vodstvo goriške pokrajine in občine sta bila po 40 letih pritegnjena Slovenca. Deželni svet dežele Furlanije-Julijske krajine je v zadnjem letu izglasoval omembe vredne ukrepe. Ni treba omenjati, da so vsemu temu besno nasprotovale nacionalistične in fašistične skupine, ki pa so bile — in to je treba posebej in z velikim zadoščenjem poudariti — poražene in izolirane.

To so vzpodbudna dejstva, ki bi nam morala obetati boljše čase, če bodo danes odločajoče politične sile hotele nadaljevati po poti, ki so jo izbrale po tolikih pomislekih in predsodkih. Seveda pa manjšina ne sme stati ob strani in samo opazovati, kaj se bo zgodilo. Odnos do manjšine se je spremenil predvsem zaradi bolj demokratične smeri celotne italijanske notranje politike. Ponovno je bilo potrjeno znano načelo, da se morajo uspehi boja za demokracijo nujno odražati tudi v odnosu do narodnostne manjšine, da je torej boj za demokracijo hkrati tudi boj za pravice narodnostne manjšine. Naravni zaključek za pripadnike manjšine je torej, da se že zaradi lastnih narodnostnih koristi ne izolirajo od splošnega dogajanja v državi, ampak se vanj vključijo in pomagajo potiskati naprej voz napredka. Kot je res, da je boj narodnostne manjšine za svoje pravice napreden, tako bodo njegovi sadovi pristnejši in trajnejši, če bodo dozoreli v vzdušju napredka, ker bodo njegov naraven plod in ne taktična poteza ali volilni računi. Zato mora tudi manjšina v naporih za svoj obstanek in svojo rast izbrati pravo pot, ki bo najprej privedla do uspehov.

Dragi koroški bratje, mnogo primerov s svojim položajem ste lahko napravili ob tem kratkem prikazu položaja Slovencev v Italiji. Z današnjim bratskim srečanjem pričenjamo na svečan in prazničen način tesnejše sodelovanje med našimi organizacijami, med vami Slovenci iz Avstrije in nami Slovenci iz Italije. Izmenjali si bomo izkušnje, ki bodo obojim koristne. V tesni povezanosti z matičnim narodom v Jugoslaviji, ki s tako pozornostjo sledi, kako živita njegova sestavna dela v obeh sosednih državah, ter z oporo, ki si jo bomo medsebojno nudili, bomo lažje premagovali naše težave.

Predsednik SPZ iz Trsta prof. Hlavaty:

Družijo nas enaka čustva

ljubezni do naše slovenske pesmi

Predvsem bi vam rad izpovedal občutke velike radosti vseh nas nad tem izrednim in lepim praznikom, ko se tu na zgodovinskih tleh srečamo Slovenci iz Italije z vami v vaši prelepi in vsem nam tako dragi Koroški. Naše veselje je tem večje, ko vemo, da nas vse družijo enaka čustva ljubezni do našega skupnega materinega jezika, do naše slovenske pesmi in da so nam skupne tudi skrbi v prizadevanju, da dvigamo prosvetno in kulturno raven našega človeka.

V tem prizadevanju črpate vi kakor tudi mi iz istih virov in zakladov našega naroda tisto kulturno bogastvo, katero nam pomaga krepiti našo narodno zavest in ohraniti naše otroke in naše potomce v veri v nas same in v našo prihodnost prav tako, kot so imeli naši očetje vero vase, ki je ohranila naš rod vsa dolga stoletja naše težke toda lepe zgodovine.

Tu mislim v prvi vrsti poleg našega jezika na našo pesem, katera bo danes na tem srečanju spregovorila glasno našim srcem. Naša slovenska pesem je bila vselej tista spodbudna sila, ki je bodrila in tolažila naše ljudi tudi v najtežjih časih naše zgodovine. S pesmijo je dajal naš narod izraza svojim čustvom žalosti pa tudi veselja in ponosa v dneh zmage nad tistimi, ki so nas po krivici sodili in obsodili.

Slovenci iz Italije smo vam koroškim rojakom hvaležni, da ste nas sprejeli kot prave in drage brate in da ste nam omogočili to srečanje, ki bo ostalo zapisano v naši skupni zgodovini. Današnje srečanje v vaši lepi Koroški deželi naj bo dokaz, da gre človeštvo naprej v razvoju odnosov med narodi, ki prihajajo do prepričanja, da je le mirno sožitje med narodi in medsebojno spoštovanje ob zaščiti pravic vsakega naroda edino poroštvo srečnejše in lepše prihodnosti vsega človeštva.

S temi občutki v srcu vas vse, dragi koroški rojaki, prisrčno pozdravljam in se vam toplo zahvaljujem za vašo gostoljubnost, ki ste nam jo izkazali ter vam želim še lepše in srečnejše dni v vaši domovini. Naša najtoplejša želja pa je, da se vam prijateljsko in bratsko oddolžimo. Zato vas v imenu Slovenske prosvetne zveze in v imenu vseh nas, ki smo prišli k vam, najprisrčneje vabim, da pridete k nam na Primorsko, da bomo tudi v naši ožji domovini s slovensko pesmijo potrdili naše bratstvo in vero v naso pravično narodno bodočnost.

Pesem je osvojila vsa srca

Osredni del nedeljske prireditve je bil pevski koncert, ki so ga posamič in združeno izvajali moški in mešani zbori iz Koroške, Trsta in Gorice. Nastop več kot 400 pevk in pevcev je bil edinstveno doživetje za vse neštete poslušalce, zbrane okoli improvizirane tribune, na kateri se je odvijal bogati spored slovenskih narodnih in umetnih pesmi.

Prvi so nastopili združeni primorski in koroški zbori, ki so pod vodstvom Vladimira Prušnika najprej zapeli pesem „Koroška", katero je na besedilo našega domačega pesnika Valentina Polanška uglasbil Radovan Gobec, medtem ko so Primorsko predstavili z Vrabčevo „Kej me boš taku zamjeril", ki jo je vodil Sveto Grgič. Sledil je nastop primorskih moških zborov, ki so pod vodstvom Mirka Guština izvajali Simonitijevo puntarsko „Le vkup uboga gmajna", pod vodstvom Silvana Križmančiča pa Adamičevo „Zdravico". Koroški mešani zbori, katere je vodil Vladimir Prušnik, so se predstavili s Kernjakovo „Oj ti norčava hvava" in Adamičevo „V gozdu", koroški moški zbori pod dirigentom Foltejem Hartmanom pa s Foersterjevo „Planinsko" in Maroltovo „Juhe, vigred približa se". V izvedbi primorskih mešanih zborov pod vodstvom Erminija Ambrozeta smo slišali Vrabčevo „Bilečanko" in pod vodstvom Ubalda Vrabca njegovo „Slovensko pesem". Spored so zaključili s svojim veličastnim nastopom združeni primorski in koroški moški zbori: Foltej Hartman je dirigiral Devovo „Čej so tiste stezice", Pavle Kernjak svojo znano „Juhe, pojdam v Škufče" in Ignacij Ota Bučarjevo „Tam, kjer pisana so polja", pod vodstvom Ubalda Vrabca pa je v njegovi priredbi Prešernove „Zdravljice" izzvenel koncert z nesmrtnimi besedami največjega slovenskega pesnika v slovesno manifestacijo prijateljstva in sožitja med narodi.

Ne da bi se spuščali v podrobno oceno posameznih zborov, je treba s pohvalo ugotoviti, da so vsi brez izjeme pokazali izredno visoko raven pevske kulture, ki je pričala o veliki požrtvovalnosti in predanosti v pripravah za to edinstveno prireditev. Za vloženi trud, ki je na nedeljskem koncertu rodil bogate sadove, gre nedeljeno priznanje vsem dirigentom, prav tako pa tudi vsakemu pevcu in pevki. Njihov nastop je navdušil vse poslušalce, njihova pesem je osvojila vsa srca.

Kakor že na mnogih drugih prireditvah, tako je tudi na nedeljskem srečanju Slovencev iz Avstrije in Italije bila slovenska pesem tista, ki je bolj kot vsaka druga beseda pričala o nezlomljivi življenjski sili slovenskega ljudstva ob Jadranu in na Goriškem, ob Zili in Dravi ter v Podjuni, o njegovi neomajni zvestobi narodu in materinemu jeziku.

Zahvala in priznanje

Bratsko srečanje Slovencev iz Avstrije in Italije je za nami. Bilo je uspela kulturna prireditev in mogočna manifestacija slovenskega ljudstva v obeh državah, ki ga povezuje enaka usoda narodne manjšine, ista ljubezen do naroda in materinega jezika ter skupna želja po enakopravnem in prijateljskem sožitju z narodom sosedom.

Čutimo za svojo častno dolžnost, da se iskreno zahvalimo prav vsem, ki so kakorkoli prispevali k uspešnemu poteku prireditve. Zahvala velja vsem pevskim zborom, njihovim pevovodjem ter pevkam in pevcem, kakor velja ravenski godbi in njenemu dirigentu ter umetniku Boštjanu. Velja pa tudi vsem tistim tihim pomočnikom ki so pomagali pri pripravah za prireditev in ki so skrbeli, da so se naši primorski bratje počutili dobro v našem krogu.

Najlepše priznanje in zahvala vsem pa je nedvomno uspeh prireditve same.

Slovenska prosvetna zveza

Slovenski izseljenci so obhajali 20-letnico svoje organizacije

V nedeljo pred bratskim srečanjem Slovencev iz Avstrije in Italije so se naši izseljenci in njihovi svojci zbrali v Spodnjih Vinarah k občnemu zboru Zveze slovenskih izseljencev. Zbrali so se k občnemu zboru svoje organizacije, ki jih je povezovala in združevala v boju za popravo škode, ki so jo utrpeli, ko so bili v dobi nacizma pregnani z rodne grude in ko so oropani svojega premoženja brezpravni preživljali dolga leta po zastraženih taboriščih Hitlerjeve Nemčije. K občnemu zboru pa so se zbrali tudi zaradi tega, da počastijo obletnico svoje organizacije z obljubo, da se je bodo še bolj oklenili in da bodo tudi med našim mladim rodom še naprej oživljali in utrjevali izseljeniško zavest solidarnosti, zavest skupnosti in vere v pravico do enakopravnega življenja na tleh, kjer smo že dolga stoletja avtohtono ljudstvo.

Na občnem zboru so se srečali sotrpini iz let 1942—1945 in njihovi svojci. Prihitel pa je tudi zastopnik jeseniških izseljencev, ki so z našimi delili usodo po skupnih taboriščih. V spomin na leta skupnega trpljenja je Zvezi slovenskih izseljencev izročil knjigo Vladimira Lakoviča „Premagana smrt", ki v umetniških slikah prikazuje grozote nacističnih taborišč. Spomini med udeleženci občnega zbora so poromali spet nazaj na liste pomladne dni leta 1942, ko so bili naši ljudje v stotinah iztrgani in pregnani iz naših vasi in dolin, ker so nas nacisti obsodili na narodno iztrebljenje in smrt. Spomini pa so poromali tudi nazaj na dneve poletja 1945, ko so se vračali na prazne in izropane domove, ko se je začela borba za vrnitev nekdanjega premoženja in za popravo povzročene škode. In ko smo tako gledali na 20 let dela Zveze slovenskih izseljencev, smo si spet postali docela svesti njene vloge, njenih prizadevanj v preteklosti in njenega pomena v sedanjosti.

Občni zbor je začel predsednik Lovro Kramer, nakar je v komemoraciji počastil spomin članov, ki so od zadnjega občnega bora umrli. V poročilu, ki ga je podal tajnik Rado Janežič, je bilo rečeno, da je naša izseljeniška organizacija svoje naloge izpolnjevala s polnim čutom odgovornosti. Popravo škode, ki jo je svojim članom v teh dvajsetih letih priborila, je sad njenega dolgoletnega podrobnega dela, ko ni zamudila nobene priložnosti, kadar se je pokazala še tako majhna možnost za izboljšanje položaja njenih članov. Da popravo škode navzlic temu ni ravno idealna, leži na pristojnih oblasteh, ki so se v odnosu do tega vprašanja večkrat bolj držale izjav tistih, ki so pomagali izseljevati in ki so naše izseljence stražili po taboriščih, kakor pa so verjele neštetim vlogam, delegacijam in intervencijam zveze, s katerih vsebino bi bilo mogoče napisati debelo knjigo.

Ko je v svojem poročilu izrekel zahvalo vsem, ki so se v teh letih neumorno z nesebično in zgledno požrtvovalnostjo prizadevali za popravo škode, je govoril o potrebi medsebojne povezanosti izseljeniških družin sedaj in v bodoče. Pri tem je opozoril na vrsto pojavov oživljanja nacistične miselnosti, neonacizma in antisemitizma in s tem v zvezi dejal: **Ti pojavi so v Avstriji dosegli že take oblike, da ni ogorčena le demokratična javnost v naši državi, marveč so resno zaskrbljeni tudi drugje v svetu. Na nevarnost neonacizma in antisemitizma v Avstriji opozarjajo tudi razne mednarodne organizacije in ustanove, ki zahtevajo od pristojnih avstrijskih krogov, naj končno podvzamejo odločne ukrepe. V prvi vrsti pa je boj proti poživljanju nacistične miselnosti jasno zadeva avstrijskega ljudstva samega, predvsem zadeva vseh tistih, ki smo že enkrat bili žrtve nacizma. To je zadeva tudi nas izseljencev, to je dolžnost vseh koroških Slovencev, ki smo že enkrat doživeli, kako so se iz širjenja nacistične in nacionalistične miselnosti porodili zločini nad našim ljudstvom.**

Na Koroškem je aktivnost teh krogov tudi danes v posebni meri naperjena proti Slovencem in njihovim pravicam. Povsod naletimo pri tem na ista imena, povsod so v ospredju ljudje, za katere je najbolj značilna njihova nacistična preteklost. Prepojeni s staro miselnostjo tudi danes skušajo uveljaviti načela svoje herrenvolkovske ideologije in besno napadajo vse in vsakogar, ki se prizadeva, da bi v današnjem svetu zmagal duh prijateljstva in sožitja med narodi.

Vendar pa smo prepričani, da velika večina nemško govorečih sodeželanov odklanja nacionalistično hujskanje ter si prav tako kot mi želi mirnega sožitja in sodelovanja. Vsem tem prožimo koroški Slovenci prijateljsko roko in jim kličemo: združimo sile v skupnem boju proti zlim duhovom preteklosti, združimo se v skupnem delu za lepšo bodočnost naše dežele, da bo postala pravična domovina dveh enakopravnih narodov!"

Obširno je bilo v poročilu govora o potrebi poglabljanja in utrjevanja izseljeniške zavesti zlasti med našo mladino, kar so poudarili tudi govorniki, ki so se v diskusiji oglasili k besedi. Zaključno pa je bilo ugotovljeno: „Pojdimo s tega jubilejnega občnega zbora s trdnim sklepom, da bomo ideale, za katere smo trpeli in se borili, vcepili v zavest naši mladini in jo tako oborožili za nadaljnji boj za enakopravnost našega ljudstva in za prijateljsko sožitje med narodi. Obnovimo obljubo, da bomo v novem desetletju Zveze slovenskih izseljencev še bolj gojili in utrjevali izseljeniško zavest, da med nami nikdar ne bo zbledel spomin na dneve pregnanstva. To smo dolžni našim umrlim sotrpinom in vsem žrtvam nacističnega nasilja, ki jih hočemo ohraniti v trajnem častnem spominu — ne zato, ker bi snovali misel maščevalnosti, marveč zaradi tega, ker iskreno želimo, da bi mi in bodoči rodovi živeli v svetu brez nasilja in krivic v svetu pravičnosti, prijateljstva in miru."

Podoben poziv je ob zaključku občnega zbora naslovil na svoje sotrpine in njihove družine tudi ponovno izvoljeni predsednik Zveze slovenskih izseljencev Lovro Kramer.

Letovanje naših otrok na Jadranu

Letos bo letovala le ena skupina otrok iz Koroške na morju. Točen čas bomo še sporočili.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo pismeno prošnjo, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka in izjava, če je že kdaj bil na letovanju in kolikokrat. Tej prošnji je treba priložiti:

- zadnje šolsko spričevalo,
- priporočilo krajevne prosvetne ali zadružne organizacije,
- osebno izkaznico otroka s sliko in
- režijski prispevek v znesku šil. 250

in vse skupaj poslati nepreklicno do najkasneje 31. maja 1966 na naslov: Počitniška kolonija, Gasometergasse 10/I, 9020 Celovec - Klagenfurt. Tudi za primer, da kdo v tem roku ne more preskrbeti vseh potrebnih dokumentov, mora otroka v tem času vsaj prijaviti. Po 31. maju ne sprejmemo nobene prijave več.

Posebej opozarjamo, da posameznih dokumentov ne prevzamemo in da velja za prijavljenega šele otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi navedeni dokumenti.

Za vsakega otroka je treba oddati tudi zdravniško spričevalo, ki pa ne sme biti izstavljeno prej kot 10 dni pred odhodom skupine na letovanje. Iz zdravniškega spričevala mora biti razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo. Šele ko prejmemo to zdravniško spričevalo, velja otrok za dokončno prijavljenega.

Za osebno izkaznico otroka velja le izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo, ali pa potni list. Za otroke z osebnimi izkaznicami je potrebna tudi izjava (v nemščini) očeta oz. zakonitega zastopnika, da se strinja s potovanjem otroka v inozemstvo.

Za letovanje pridejo v poštev le otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na letovanju. Otroci, ki so bili že tri- ali večkrat na letovanju, bodo upoštevani samo v primeru, da bo še kakšno mesto prosto. Starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bodo po končanem prijavnem roku in po predložitvi zdravniškega spričevala dobili pismeno obvestilo in potrebna nadaljnja navodila.

TO IN ONO

OD ŠMOHORA DO LABOTA

BRDO. — Na nedavni seji je občinski svet sklenil, da se bo občina Brdo udeležila na novi gimnaziji v Šmohoru in da bo prevzela predviden del stroškov. Na isti seji je bilo sklenjeno, da bo asfaltirana cesta v Potoče in zboljšana deželna cesta v Šmohor.

BELJAK. — Hranilne vloge pri beljaški konzumni zadrugi so v stalnem naraščanju. Koncem leta 1963 so predstavljale vrednost 5,5 milijona šilingov, koncem leta 1964 še 6,1 milijona šilingov, koncem leta 1965 pa 7,26 milijona šilingov.

LEDINCE. — Okoli 3000 litrov vina je v Zgornjih Borovljah steklo v četrtek minulega tedna v cestni jarek, ko je vozač nekega dunajskega tovornjaka iz neprevidnosti prišel s ceste, vsled česar se je tovornjak prevrnil.

SLOVENJI PLAJBERK. — Za občino Slovenji Plajberk se pripravlja občinski regionalni načrt (Flächenwidmungsplan). Njegov osnutek leži v občinski pisarni do 13. junija t. l. Do tega dne je mogoče pri občini vložiti ugovore proti osnutku.

CELOVEC. — Kakor je bilo povedano na občnem zboru celovške konzumne zadruge, imajo koroške konzumne zadruge namen, da bi se združile v skupno deželno konzumno zadrugo. Združitev je predvidena za 100-letnico ustanovitve prvega konzumnega društva na Koroškem, ki je bilo 1866 ustanovljeno v Bleibergu.

DJEKŠE. — Na položnem travniku se je v petek prevrnil s traktorjem kmet Valentin Rabitsch in pri tem utrpel hude poškodbe.

ŽELEZNA KAPLA. — Na ozkotirni železnici med Rebrco in Železno Kaplo je bil sedaj ustavljen tudi tovorni promet, medtem ko je bil osebni promet na celotni progi Sinča vas—Železna Kapla ukinjen že tekom minulega leta.

STRIPNA VAS. — Gozdni delavec Pavel Hace se je v nedeljo z motornim kolesom zaletel v avtomobil, pri čemer ga je vrglo proti avtomobilu, da mu je odtrgalo glavo in ga skoraj docela sleklo. Isti dan je po naših krajih prišlo do težjih prometnih nezgod še na cesti v Železno Kaplo, na Bajtišah in na Suhi ter v Vajškri.

»Danici« iz Št. Vida iskreno čestitamo!

Pod tem naslovom je našemu uredništvu poslal nal rojak Marjan Tratar, ki živi v Novem mestu, prispevek svojih vtisov in spominov ob nedavnem koncertu pevskega zbora SPD „Danica" iz Št. Vida v Podjuni v Novem mestu. Njegov prispevek radevolje objavljamo, ker je zasluženo priznanje šentvidskemu pevskemu zboru.

Novo mesto, domovina Janeza Trdine, Božidarja Jakca in Ignacija Hladnika, je imelo 7. maja zvečer v gosteh pevski zbor »Danica«, ki je prihitel iz Št. Vida v Podjuni, iz dežele, ki je zibelka naše besede in pesmi, da nam s svojim koncertom podari bogat šopek svojih prelepih narodnih in umetnih pesmi. Ob zvokih teh pesmi je dvorana odmevala od odobravanja mladih poslušalcev, ki so do zadnjega mesta napolnili dvorano kulturnega doma. In pohvale in priznanja ni bilo preveč, saj so mladi pevci in pevke z enako mladim dirigentom Hanzijem Kežarjem odlično interpretirali večino pesmi, ki so nas spet in spet ponesle v kraje onstran Karavank, kjer je tudi tekla moja zibelka.

Sedel sem sredi naše mladine, ki je bila ravno te dni gost dolenjske metropole ob peti DOMLADI slovenskih domov iz Celja, Kranja, Kopra, Tolmina, Murske Sobote in samega Novega mesta. Vesel sem bil, ko sem videl, kako je razumela in spremljala pesmi mladih pevk in pevcev s Koroške in kako so se iskrile oči, ko je pri tem sanjala o lepih krajih ob koroških jezerih, pod Peco in Dobračem, ob Zilji, pri Gospej Sveti, po prostrani Podjuni . . .

Tudi sam sem se skoraj ob vsaki pesmi zamislil nazaj na vse, kar se mi je s Koroške vtisnilo v spomin. Tista lepa pesem od Baškega jezera, ki so jo peli prvič otroci prav blizu tega jezera pred nesrečnim plebiscitom po prvi svetovni vojni, ko smo kot dijaki ljubljanskih šol pohiteli tja gor na izlete. Taista pesem mi je drugič prišla v spomin, ko sem prvič dvignil roko kot dirigent ad hoc sestavljenemu otroškemu zboru v koloniji koroških otrok na Pečinah pri Reki leta 1948, ki je pel na koncertih, v radiu na Reki, ob morju, na ladji . . . In spet leta 1950, ko sem na Koroško pripeljal 200 slovenskih otrok, ki so letovali v Sekiri. Tudi takrat je privrela iz njihovih grl lepa koroška pesem od Zilje, od jezera . . .

Ne vem, če se še spominjate teh naših lepih srečanj takratni koroški fantje in dekleta Serajnikova Marija, Cimžarjeve sestrice, Mirko Šušu, Kajžnik Andrej, Dobravc Anička, Kompošova, Komacova, Štornikova, Igor iz Celovca in Hilda iz Doba? — Jaz se jih vedno spet rad spominjam. Tudi ob pesmih Daničanov ste se mi prikradli v spomin moji takratni pevci in pevke iz vaših krajev.

Lepo petje Daničanov nas je še bolj prevzelo, ker nas je ob njem zajela tudi odprta, topla in šegava beseda vezalca Valentina Polanška, ki je znal ubrati strune, da je ritem pevcev z desk novomeškega odra prešel tudi v srca poslušalcev v dvorani. Z njim in vami smo bili ponosni tudi mi, ker smo čutili, da bo naša slovenska pesem ostala pri vas živa in vedno spet mlada. Mogočna zaključna pesem o večnem Korotanu, ki jo je glasbeno obdelal naš komponist Radovan Gobec, besedilo pa ji je dal vaš pesnik Polanšek, je bila lep in dostojen zaključek enkratnega slavja vaše Danice v Novem mestu.

Škoda, da večkrat ne pridete k nam, dragi koroški bratje in sestre, saj je menda minulo že deset let, ko smo ravno s teh desk Novomeščani pozdravili vaše pevce iz Radiš in njihovega dirigenta Wrulicha. Ali le še kaj pojo? — sem se spomnil tudi njih in njihovega zborovodje.

Tudi šentjernejčani so dali svojim srcem duška ob obisku in nastopu Danice. Prepričan sem, da boste ob obisku njihovega okteta na Koroškem našli skupni praznik, ko bodo peli našo dolenjsko in vašo koroško pesem, ki naj še naprej ostaneta most bratstva, prijateljstva in miru med našima sosednima deželama.

Šentvidčanom še enkrat najlepše čestitke, mojim nekdanjim pevčkom na Pečinah ob našem Jadranu pa iskren pozdrav!

Dijaki Državne gimnazije za Slovence priredijo v nedeljo 22. maja 1966 ob 14.30 uri v Delavski zbornici v Celovcu

AKADEMIJO

z nastopom vseh šolskih zborov, godbe in recitacijami. Vstopnice dobite v šolski pisarni.

Vsi prisrčno vabljeni

Ravnateljstvo

Od 10. do 12. junija v Celovcu:

Poletna slavnost in festival folklore

Celovški veseli mestni sodniki, mesto Celovec in avstrijski radio bodo v času od 10. do 12. junija priredili v Celovcu letošnji ples okoli zmaja in ga povezali s 3. festivalom folklore avstrijskega radia. Svoje sodelovanje na festivalu folklore so že zagotovile folklorne skupine iz Avstrije, Italije, Jugoslavije, Madžarske in Zahodne Nemčije, pričakujejo pa, da bo sodelovala tudi folklorna skupina Češkoslovaške. Mesto Celovec je s tem v zvezi razpisalo nagradno tekmovanje za najboljšo reportažo o Celovcu, ki bo nagrajena z 10 tisoč šilingi, veseli mestni sodniki pa bodo tokrat simbolično obnovili stari običaj obhoda mesta in pregleda njegovih mejnikov.

Kakor je bilo povedano na tiskovni konferenci v četrtek minulega tedna, se bo letošnja poletna slavnost v Celovcu začela v petek 10. junija z obhodom mesta in pregledom njegovih mejnikov ter z generalko za festival folklore v mestni hali. V soboto se bodo po jutranji budnici godb folklorne skupine zbrale na Novem trgu, kjer jih bo pozdravil celovški župan, nakar se bo na Novem in Starem trgu začela ljudska veselica, zvečer pa bo slavnostna predstava festivala folklore v mestni hali. V nedeljo bosta poletna slavnost in festival folklore zaključena z velikim dopoldanskim koncertom na dvorišču deželne hiše.

KOLEDAR

Petek, 20. maj: Bernardin
Sobota, 21. maj: Feliks
Nedelja, 22. maj: Emil
Ponedeljek, 23. maj: Janez
Torek, 24. maj: Johana
Sreda, 25. maj: Urban
Četrtek, 26. maj: Filip Neri

Divji labodi

(RUSKA PRAVLJICA)

Nekoč je živel kmet s svojo ženo, imela sta hčerko in sinka.

— Hčerkica, je rekla mati, — z očetom morava na semenj. Prinesla ti bova piškotov in pisan robec. Bodi pametna, čuvaj bratca in ne hodi iz hiše.

Starši so odšli, hčerka pa je pozabila, kaj so ji naročili. Položila je bratca v zeleno travo, sama pa je stekla na cesto k otrokom.

Tedaj so prileteli divji labodi, pograbili bratca in ga odnesli na svojih krilih.

Deklica se je vrnila domov in iskala bratca: nikjer ga ni bilo. Gorje, gorje, je klicala, jokala in tekala sem in tja. Bratca ni bilo nikjer. Stekla je na polje. Daleč, daleč na obzorju je zagledala oblak divjih labodov — in že so izginili za temnim gozdom.

Tedaj se je deklica spomnila, da so ji labodje odnesli bratca in je stekla za njimi. Tekla je in tekla in pritekla do pečice ob poti.

— Pečica, ljuba pečica, povej mi, kam so leteli labodje?

— Najprej jej moj rženi kruh, pa ti bom povedala.

— O ne, pri nas doma jemo le ječmenov kruh, je odvrnila.

Pečica je molčala.

Deklica je tekla naprej in je pritekla do jablane.

— Jablana, ljuba jablana, povej mi, kam so leteli divji labodi?

— Pokusi moja kisla jabolčka, pa ti bom povedala.

— Oh, pri nas doma jemo le rdeča jabolka.

Jablana je molčala.

Deklica je tekla naprej. Preko steze je tekel mlečni potok, bregovi so bili iz sladke kaše.

— Mlečni potoček, ljubi potoček, povej mi, kam so leteli divji labodi?

— Pij najprej moje mleko in jej mojo kašo, potem ti bom povedal.

— Oh, pri nas doma jemo le sladko smetano...

Mlečni potoček je umolknil.

Deklica pa je tekla in tekla preko zelenih travnikov in skozi temne gozdove, dokler ni srečala ježa. Rada bi ga sunila s poti, ker pa se je bala, da bi se zbodla, ga je vprašala:

— Ježek, mogoče si videl, kam so leteli divji labodi?

— Poglej, ji je pokazal jež.

Deklica je pogledala in zagledala hišico na kurjih nožicah, ki se je vrtela okoli in okoli. Na okenski polici pa je sedel bratec in se igral z zlatim jabolkom.

Komaj je sestrica zagledala bratca, se je tiho priplazila, ga vzela v naročje in ga odnesla.

Tedaj so prileteli divji labodi in ju zasledovali. Bili so že čisto nad njima. Kam naj se skrijeta?

Mlečni potoček je tekel preko steze.

— Potoček preljubi, skrij naju!

— Najprej pij moje mleko in jej mojo kašo.

Deklici ni preostalo drugega, kot da je pila mleko in jedla kašo. Nato jo je potoček skril pod svoj breg. Divji labodi pa so leteli naprej. Deklica se je splazila izpod kašnatega brega in rekla: — Prisrčna hvala.

In podala se je z bratcem v naročju na pot.

Divji labodi so se obrnili in jima prileteli nasproti. Kaj naj stori? Pritekla je do jablane.

— Ljuba jablana, prosim, skrij me.

— Najprej jej moja zelena jabolka!

Deklica je brž ugriznila v zeleno jabolko. In jablana je ovila deklico s svojimi vejami in jo pokrila z listi. Divji labodi so leteli naprej.

Deklica je stekla izpod jablane in je tekla in tekla proti domu. Labodi so jo opazili in so leteli za njo. Skoraj bi jo že došli; udarjali so z perutmi in ji hoteli iztrgati bratca... Na srečo je stala pečica kraj poti.

— Pečica, ljuba pečica, skrij me.

— Najprej jej moj rženi kruh.

Deklica je brž vtaknila v usta košček rženega kruha in skočila z bratcem v peč. Divji labodi so vreščali in plahutali s krili, nato pa so odleteli.

Deklica je urno tekla proti domu. Še dobro, da je prišla ob pravem času, preden sta se oče in mati vrnila s sejma.

Tiger – kralj

Nekega jutra se je tiger prebudil in povedal svoji družici, da je kralj živali.

»Kralj živali je vendar lev,« je rekla ona.

»Spremembe potrebujemo,« je rekel tiger. »Zveri vpijejo po spremembi«.

Tigrica je napela ušesa, vendar razen cviljenja svojih mladičev ni ničesar slišala.

»Ko bo vstal mesec, bom kralj živali jaz,« je povedal tiger. »V mojo čast bo mesec rumen s črnimi progami.«

»Da,« je dejala tigrica in stopila pogledat mladiče, od katerih je bil eden na moč podoben očetu, saj si je izmislil, da ima trn v šapi.

Tiger se je ponosno odpravil po džungli do levovega brloga. »Pridi ven,« je zatulil, »in pozdravi kralja živali! Kralj je mrtev, naj živi kralj!«

V brlogu je levinja zbudila svojega soproga. »Kralj te želi videti,« je dejala.

»Kakšen kralj?« je zaspano vprašal lev.

»Kralj živali.«

»Kralj živali sem jaz,« je zarjovel lev Leo in planil na jaso branit svojo krono.

Bila je to grozna bitka, ki je trajala do sončnega zahoda. Spopadle so se tudi vse živali, saj so ene zagovarjale leva, druge pa tigra. Vse, od zebre do divje mačke, so se udeležile bitke, da bi premagale leva ali uničile tigra. Nekatere sploh niso vedele, na čigavi strani so, nekatere so se borile na obeh straneh in nekatere so se teple samo zaradi spopada samega.

»Zakaj se borimo?« je neka žival vprašala divjo mačko.

»Za stari red,« je odgovorila mačka.

»Zakaj se borimo?« je druga vprašala zebro.

»Za stari red,« je odgovorila zebra.

Ko je rumen in skrivenčen vzšel mesec in posijal na džunglo, je bila ta tiha in mirna. V daljavi se je oglasil le papagaj. Vse živali so bile mrtve, ostal je le še tiger, ki si je lizal rane, toda tudi njemu so bili dnevi šteti. Bil je sicer kralj živali, toda teh ni bilo več.

Moralni nauk: Če nimaš podanikov, ne moreš biti pravi kralj.

VOLK IN PES

Volk toliko da ni poginil od lakote. Nikjer ni mogel uropati kake ovce pa tudi nobena druga žival mu ni prišla pod zobe. Blizu vasi je srečal dogo, ki je vsa sijala od sitosti in debeline. Nemara bi jo bil napadel, pa se mu je zdela premočna. Raje ji je lepo voščil dober večer in začel občudovati njeno debelost in lepoto.

„Če bi bil tudi ti rejen in sit," je rekla doga, „daj slovo gozdu, pridi v vas in posnemaj mene." — „Kaj bom pa moral delati!" — „Skoraj nič. Javi se mojemu gospodarju. Le potepuhe in berače boš podil od njegove hiše. Včasih se boš podobrikal gospodarju s ponižnostjo in ustrežljivostjo, on pa ti bo zato vrgel ostanke svoje bogato obložene mize, kdaj pa kdaj te bo tudi pobožal."

„O, saj to je čudovito!" je rekel volk. Vtem pa je opazil, da psu okrog vrata manjka dlaka. „Kaj pa to pomeni!" je vprašal

„Eh, nič!" — „Kako nič!" — „Malenkost. To je ogulila veriga, s katero sem priklenjen na dvorišču." — „Priklenjen praviš! Ali ne moreš iti kamor bi rad!" — „E, res ne morem, dokler me ne odvežejo. Pa to ni nič hudega!" — „Kaj, nič hudega! Saj svoboda je vendar najbolj važna stvar na svetu! Raje trpim lakoto, kakor da bi, čeprav sit, živel v suženjstvu!" In volk se je obrnil pa stekel v gozd.

Raje se je odrekel udobnemu in sitemu življenju, kakor svobodi.

Gustav Krklec:

Medved na verigi

Nekdaj zdavnaj s svojim dedom
srečal Ciga sem z medvedom.

V vas je šel po klancu Cigo,
Meda vodil je z verigo.

Cigo se prikloni dedu
in pošepne brž medvedu:

„Pleši, hopa, mrha stara,
da bo padlo kaj denarja!"

Res zapleše, a s težavo,
lačen pleše motoglavo.

Cigo groš dobi od deda
in odvede dalje Meda.

Cigo groš zapil bo dedov,
ne več dedov, a — medvedov!

„Škoda groša!" pravim dedu,
„rajši hruške daj medvedu!"

Toda Cigo že je zginil,
z Medom dalje je odrinil.

Jaz pa goltam hruške deda,
mislim z žalostjo na Meda.

Dekla

(ALBANSKA PRAVLJICA)

Zgodilo se je in se ni zgodilo. — Živela je mati, ki je imela sedem sinov v tujini, doma pa le majhno hčerko.

Ko je deklica zrasla, so ji rekli ljudje: — Kako si srečna, saj imaš sedem bratov.

Nekega dne je šla k materi in jo vprašala:

— Mati, ali imam res sedem bratov?

— Čemu jih ne bi imela? Seveda imaš sedem bratov. Le tu jih ni, daleč na tujem so.

— Če imam res sedem bratov, potem jih bom šla iskat. Naj gre naša dekla z menoj.

Mati je privolila in dekleti sta se odpravili na pot. Hčerka je sedla na konja, služkinja pa je šla kraj nje.

Ko sta prehodili pol poti, sta prišli do bistrega studenca. Sonce je pripekalo in deklico je žejalo. Skočila je s konja, šla k studencu, se nagnila k vodi in pila. Le pomislite, kaj je naredila dekla? Skočila je na konja in odjahala, hčerka pa je morala teči za njo.

Ko sta prispeli do bratov, so deklo sprejeli za sestro, sestrica pa je morala pasti kokoši in gosi.

Dekla pa je sedela na zlatem prestolu in se igrala z zlatim jabolkom.

Hčerka je vsak dan jokala, pasla kokoši in gosi in po soncu pošiljala pozdrave svoji materi.

Kmalu pa so bratje opazili, da jih je dekla prevarila. In posadili so na zlati stol svojo pravo sestro in odslej se je ona igrala z zlatim jabolkom, dekla pa je pasla kokoši in gosi.

Janez Švajncer: 12

Streli NA MEJI

Ko se je nasmehnila, mu je bilo še bolj nerodno in počasi je govoril: „Ljudje me zaničujejo in mi pravijo: kurjeprsnik. In še bunka na glavi me kazi. Ali sem jaz kriv, da sem tak? Zakaj me torej zaničujejo? Vsak je pač takšen, kakršen je prišel na svet... Nesrečen sem... Nimam človeka, ki bi me vsaj malo razumel. Odkar sem spoznal tebe, mi je laže. Zdi se mi, da si ti dobra z menoj... Tebe tako rad poslušam... Tvoje besede mi pomagajo prenašati moje težave... Ob tebi pozabim vse... Tako rad te imam... Ali mi to zameriš?"

Zastala ji je beseda v ustih. Ni pričakovala, da ji bo tako odkrito povedal, kar se je v njem nabralo grenkega. V tem trenutku ga ni samo pomilovala, tudi zasmilil se ji je. Nič oholega ni bilo na njem, kakor človek brez življenja je sedel na stolu.

Žalostno je nadaljeval: „Tudi oženil bi se rad, toda dekleta ne morem najti. Ali sem res tako grd?"

„Podoben si ostalim fantom," je odgovorila, ne da bi pomislila, kako si bo on to razlagal.

„Vedel sem, da me boš razumela," je povzdignil glas in nadaljeval z vedno večjim upanjem, „ti si pravo dekle, ki ga iščem po svetu... Bi hotela biti moja?..." Zadnje besede so mu stežka šle z jezika.

Spreminjala je barve in lica so se ji razgrela in namesto smeha je zanj začutila v svojem srcu veliko usmiljenje. Gledala ga je kakor reveža, ki prosi miloščino.

„Peter, kmečki sin si, jaz pa le viničarska hči," se ji je izvilo iz prsi.

Čutil je poraz, vendar ni odnehal in pokleknil je pred njo na kolena: „Nočem bogate neveste, hočem le tako, ki bo imela malo srca zame. In ti ga imaš!"

„Vstani," je odgovorila z glasom, ki se ji je zdel tuj.

„Ne, ne bom vstal, dokler mi ne boš odgovorila," je šepetal. „Rad delam. Poglej, tudi moje roke so zdelane. Ko boš moja žena, bom še bolj poprijel, da nama bo dobro."

Nemočna je podlegla v odločilnem boju. Hudo ji je bilo, da bi zakričala od bolečine in zbežala neznano kam, vendar je s trepetajočim glasom odgovorila: „Če nama je določeno, bova že prišla skupaj."

Zamišljena je gledala mimo njega v dolino, kjer so v kočah prižgali petrolejke.

Peter ji je hvaležno stisnil roko.

17

Vinko je poslal Anzo k Cmagerci, da ne bi bila preveč v skrbeh za moža.

Anza se je začudil njenemu obrazu. Čelo so ji prepregale rjavkaste lise, tudi nad ustnicami se je vlekla enaka črta. Šele sedaj je uganil, da je spet pričakovala otroka.

Še bolj se je sklonila nad posodo na ognjišču in prestrašena vprašala: „Je moj mož pri Rojsu? Sinoči je odšel in se še ni vrnil." Hlapčeve stisnjene ustnice so jo napolnile z zlo slutnjo.

Zajokala je, ko ji je povedal, kako se jim je godilo ponoči.

„Ah, če ga niso ustrelili na meji. O ti moj ubogi mož! Le kaj bom sama z otroki!" je zakričala kakor brez uma. Nato je utihnila, le jok je pretresal njeno telo. Vila je roke in hlipla v rob zakrpanega predpasnika. Voda v loncu je kipela, kaplje so cvrčale na razgreti plošči, zunaj pa je sijalo zimsko sonce in z bledimi žarki tipalo ledene sveče, ki so visele s slamnate strehe.

Anze ni pretreslo kar tako, a zdaj se je komaj obvladal. Kakor svojo je čutil viničarkino bolečino. V srcu ga je zabolelo prav tako kakor tedaj, ko so mu zagrebli mater. S pokopališča se je vračal, v živi meji so gostoleli ptiči, redki pogrebci so sočustvovali z njim, on pa je šel brez misli mimo vsega, ni slišal besed, le koraki so mu bili težki.

„Pomirite se, vse bo še dobro," je tolažil. „Če so vašega moža ujeli avstrijski financarji, ga ne bodo dolgo zadržali. Saj ni napravil nič takega, da bi ga lahko zašili. Še Vinko mu bo pomgal iz zapora."

Liza se je za spoznanje pomirila. „Ustrelili niso nobenega?"

„Vsi smo srečno odnesli pete."

„Vedno sem mu pravila, naj že pusti ta posel. Zaslužil je res nekaj več, toda kaj nam je to pomagalo, saj ni bilo toliko, da bi denar lahko zlagali na kup."

Anza se je obrnil k njej. „Še dobro, da ni kaj hujšega. Graničarji bi ga lahko obstrelili. Občina ne bi plačala bolnišnice. Kdo ve, če bi se mu rana zacelila. Poglejte Mačkovega hlapca. V svetovni vojni ga je zadela krogla, a mu kar naprej teče iz noge."

Nekaj dni se je počutila strašno osamljeno in zdrznila se je ob najmanjšem šumu. Zvečer je postajala na pragu in pogledovala po poti, koder je vsak večer prihajal z dela. Kakor izgubljena je poslušala razposajene otroke, ki so se podili po hiši.

„Mati, kje so oča?" je vprašal Pavlek.

Vsako obdobje ima svoje težave

Šestletnik zna biti hudo neprijeten otrok, siten, razdražljiv, neuravnovešen in nestalen v svojih čustvenih odnosih. V svojem razvoju je sicer napredoval s prehodom iz petega v šesto leto, vendar še ne zna uskladiti sprememb, ki so se zgodile v njem, s svetom, ki ga obdaja, in zaradi tega prihaja v konflikte z okoljem ali se včasih obnaša bolj otročje, kot se je pred enim letom.

Nekateri dnevi so za šestletnika posebno slabi. Ves dan je kaj narobe. Zvrsti se nekaj izbruhov jeze in joka, morda še nekaj padcev in udarcev, ker je šestletnik precej neroden.

Kaj storite kot pametna žena, če vidite, da je mož prišel siten iz službe? Pustite ga čimbolj pri miru. Če ste se nameravali pogovarjati z njim o kaki kočljivi zadevi, preložite razgovor na kak boljši dan. Ravnajte enako z otrokom! Če vidite, da ima slab dan, skušajte preprečiti še nadaljnje razburjanje otroka. Ko se šestletnik razburi, razjoče ali razjezi, ga zlepa ne pomirite. Zgodi se, da včasih joka do onemoglosti, ker ne zna nehati in vsa tolažba nič ne pomaga. Zaradi tega je bolje preprečiti take izpade. Pametna mati bo ob takih dnevih manj zahtevna do otroka, predvsem ga ne bo kaj dosti kritizirala, ker je šestletnik za kritiko izredno občutljiv. Morda mu bo raje naslednji dan povedala, kaj je storil narobe. Na tak način bo življenje v družini bolj umirjeno, živeli boste z otrokom v dobrih odnosih, pa tudi sami se boste bolje počutili.

Nič ni čudnega, da pridejo starši včasih pri vzgoji svojega otroka na rob potrpljenja ali se jih poloti potrtost zaradi otrokovega obnašanja, posebno če gre za nekoliko bolj težavnega otroka. Toda v takem primeru se spomnite dveh stvari: edino starši so tisti, ki lahko otroku olajšajo uspešno prilagajanje na zahteve okolja in zaradi tega mu edino sami lahko pomagajo. Drugo, česar se je koristno spomniti, kadar gre za vsakdanje probleme otroške dobe, pa je, da za dežjem pride lepo vreme, da gre le za prehodno nekoliko bolj težavno obdobje, ki bo minilo če boste z otrokom pravilno ravnali.

Telefoniranje

Tudi pri telefonu moramo uporabljati določena pravila, če hočemo veljati za vljudne. Naj bo uraden ali privaten razgovor, najprej se bomo predstavili in nato šele pričeli z razgovorom. Neolikano je, da se neimenovani najprej pozanima — s kom govori. Vprašajte tudi osebo, s katero želite govoriti, če ima čas za razgovor. Če ste pa vi poklicani, se boste odzvali s prijaznim glasom. Nič ni bolj neprijetnega, kot slišati čemeren in zadirčen glas.

Mrčes prenaša bolezni

Mrčes prenaša povzročitelje nalezljivih bolezni lahko s svojimi nožicami, krili, z dlačicami, želom in drugimi deli svojega telesa, nekateri insekti pa so lahko stalni ali vmesni gostitelji povzročiteljev nalezljivih bolezni.

Mrčes je lahko tak, da leti. Sem spadajo muhe, komarji, mušice. Poznamo pa tudi mrčes, ki leze, skače in se drži človeka ali živali in ne zna letati. Sem spadajo uši, stenice, bolhe, pršice.

Uši so zajedalci živali in človeka. Tri vrste jih je: glavna uš, ki se drži lasišča na glavi, bela uš, ki ji pravimo tudi gvantna uš in živi v šivih ter gubah obleke, ter sramna uš, ki živi na dlakah ob spolovilu. Uši se hranijo izključno s krvjo. Njihovim jajčecem pravimo gnide. Bela uš je najnevarnejša, ker prenaša pegavico in povratno mrzlico. Ker so uši zelo občutljive za toploto, jih najbolje uničimo s paro ali prekuhavanjem perila. Škoduje jim tudi prašek proti mrčesu.

Tudi bolhe napadajo ljudi in živali. Več vrst je bolh: človeške, podganje, pasje in perutninske. Bolhe prenašajo kugo in mišjo pegavico. Zelo verjetno pa prenašajo tudi povzročitelje tifusa in paratifusa, griže, kolere, in jetike. Tudi bolhe žive od krvi. Razširjene so po vsem svetu. Zatiramo jih s praškom proti mrčesu in s skrajno čistočo tal, ker v razpokah in špranjah ležejo jajčeca.

Stenice so podobni zajedalci, ki pijejo kri človeku, psu, mački, piščancu, golobu in drugim pticam in mišim. Žive za robovi postelj in v špranjah, kamor ležejo jajčeca. Prenašajo lahko povzročitelje tifusa in paratifusa, grižo in najbrž tudi sodelujejo pri prenosu povratne mrzlice. V tropskih krajih prenašajo še nekatere tropske bolezni. Da bi jih uničili, ne zadošča samo prašek proti mrčesu, pač pa moramo največkrat zapliniti prostore, kjer so, s cianvodikom.

Muha prenaša lahko vse mogoče povzročitelje, ker leta povsod. Od tifusa, paratifusov in griže do jetike in trahoma je široko področje možnosti okužbe, ki jim botruje muha. Vsi vemo, da muha sede na gnoj, pa na hrano, pade v juho ali mleko, obleze dojenčkova usta in dudo, skratka ni kraja, kamor ne bi mogla prileteti. Muhe preganjamo z muholovkami različnih izvedb, s praškom proti mrčesu, predvsem pa s skrajno čistočo. Znano je, da tam, kjer je čisto, ni muh. Ker se muhe razvijajo iz jajčec na gnoju, je dobro, če gnoj od časa do časa obrnemo, vsaj vrhnjo plast, ker potem vročina razkrajajočega se gnoja v globini uniči mušji zarod. Poznamo dve vrsti nadležnih muh: domača in hlevska. Obe sta enako nevarni. Hlevska muha prenaša razen ostalega lahko še antraks ali črni prisad.

Komarji so leteča nadlega poletja in predvsem močvirnih predelov ter krajev ob vodah. Več vrst jih je. Anofeles je komar, ki ima pri sedenju dvignjen zadek, po tem ga tudi spoznamo, prenaša malarijo. Droben aedes prenaša rumeno mrzlico. Naš navaden komar pa ni nevaren, je le nadležen. DDT prah jih uničuje.

Pršica povzroča garje. Rije rove v koži in tam odlaga jajčeca. Koža srbi ponoči, ko je človek pokrit v postelji in je toplo. Največ rovov je med prsti, na spodnji strani kolena, pod pazduho, okrog pasu in spolovil, nikdar pa ne na glavi. Zaradi praskanja nastanejo še dodatna vnetja. Zoper garje imamo posebno tekočino ali mazilo, hkrati pa moramo razkužiti obleko, in posteljnino.

Drobni nasveti

■ Nove metle pred uporabo poparimo, da so bolj elastične in trpežnejše. Poparjene pustimo 10 minut. V krop denemo nekaj galuna. Metlo nato dobro otresemo in obesimo.

■ Rjo na kovinskih delih peči odstranimo s krpo, ki jo pomakamo v petrolej. Če se je rja globoko zajedla v kovino, jo namažemo s petrolejem in pustimo nekaj ur, nato pa zdrgnemo z papirjem ali z grobo krpo. Tako očiščeno kovino namažemo z grafitom, zmešanim z oljem. Kadar želimo obnoviti tudi barvo, uporabljamo grafit.

■ Sir se zelo naglo izsuši. To preprečimo tako, da položimo sir pod zvon in postavimo zraven kozarček brandyja. Manjše kose sira zavijemo v vlažno platneno krpo. Trd sir namočimo v presno mleko in ga zatem dobro odcedimo. Spet je mehek in nežen.

Nekaj nasvetov pred dopustom

Ko gremo na dopust, in to s kakršnimkoli prevoznim sredstvom, moramo gledati tudi, kaj bomo vzele s seboj in kako bomo razne predmete spravile v kovček. Pri tem moramo paziti, da bo vse zloženo praktično in udobno. Že takoj v začetku je treba pomisliti, ne samo, kaj bomo vzeli s seboj, temveč tudi, v čem bomo imele svojo garderobo. Saj oblekam, recimo, prav nič ne prija, če jih stlačimo v majhen kovček, prav tako ne, če sta v velikem kovčku samo dve obleki. To je zelo nepraktično in hkrati nepriporočljivo. Ko se odpravljate na pot, ne pozabite vzeti s seboj naslednjih treh stvari:

■ par rezervnih čevljev. Če pa potujete za dalj časa, vzemite tudi par copat, ker ste lahko prav neprijetno presenečene, če vas začno sredi poti žuliti čevlji, pa nimate pri roki obuvala, da bi se preobule.

■ volneno obleko, ki jo lahko dobro zavijemo, ne da bi se zmečkala oziroma se poravna takoj, ko jo obesimo.

■ po možnosti vzemite s seboj tudi majhen likalnik. Istočasno ne smete pozabiti vzeti tistih kozmetičnih sredstev, ki jih redno uporabljate doma. Po možnosti zamenjajte vse stekleničke za izdelke iz plastične mase, kajti tako ste brez skrbi, da se vam ne bo nič polilo ali razbilo. Sedaj pa še nekaj o zavijanju samem.

V kovčkih damo na dno najtežje predmete, potem pa vedno lažje. Če imate posebne vreče za čevlje, jih dajti v en vogal kovčka, vanje pa natlačite nogavice, robčke in druge manjše stvari. Tako bo istočasno prihranjen prostor in ohranjena oblika čevlja.

Bluze damo v kovček tako, kot so zložene moške srajce v trgovini. Polagamo jih drugo na drugo, in to v nasprotnem smislu, tako da dosežejo s kovčkom isto višino.

Obleke navadno zavijamo v tanek papir, v tiste pa, ki so iz mehkejšega materiala, damo med blago papir, tako da ohranimo določene dele trde (rokavi).

Zelo priporočljivo je, da vsak del perila zavijemo posebej v papir in potem to položimo na vrh kovčka. Ker pa kljub temu obstaja možnost, da so v kovčku prazni prostori, ga moramo pregledati in vse prazne prostore zapolniti s papirjem, ker je sicer vse delo zaman.

Vsa ta pravila vam omogočajo, da na potovanju čimbolj ohranite svojo obleko. Vendar je kljub temu nujno, da takoj ob prihodu na cilj izpraznite kovček in vse obleke obesite, ostale predmete svoje garderobe, ki se ne mečkajo, pa lahko pustite v kovčku.

Poskusite!

MLEČNI RIŽ Z RABARBARO

Kvaliteten riž preberemo, stresemo v vrelo vodo, nekaj sekund mešamo, nato pa odcedimo. Šele potem ga kuhamo v vrelem mleku. Med kuhanjem dodamo ščepec soli. (Na liter mleka vzamemo približno 20 dekagramov riža.) Riž naj vre pri slabem ognju, čas kuhanja je odvisen od vrste riža. Kuhan riž zvrnemo v skledo, potresemo s sladkorjem, zabelimo z maslom in če vam prija, ga lahko potresete še s cimetom.

Stebla mlade rabarbare operemo, z nožem jim potegnemo nitke in razrežemo na dva prsta dolge paličice. V kozici, ki jo imamo samo za kompot, zavremo vodo, dodamo sladkor in to nekaj več kot za kak drug kompot. (Na liter vode — 40 do 50 dekagramov.) Ko prevre, dodamo rabarbaro in pustimo, da le kratko zavre, pokrijemo in odstavimo. Če rabarbara premočno vre, dobi okus po travi. — Rabarbara ima veliko listne kisline. In ker je kompot sam po sebi aromatičen, je škoda karkoli dodajati. Če vam pa mlečnega riža ostane, napolnite z njim skodelice, ki ste jih prej namazali z oljem. Ko se riž ohladi, ga zvrnite na krožnik, obložite z rabarbaro in oblijte s sokom.

PEHTRANOVA POTICA

K štirim žlicam mlačnega mleka primešaj 2 do 3 dekagrame kvasa in pol žlice sladkorja. Medtem zmešaj 12 dekagramov masla, 2 do 6 rumenjakov, dobro zrezane limonine lupine in 10 dekagramov sladkorja. Počasi prilij četrt litra mleka, vzhajani kvas, liter presejane moke in pol žlice soli. Testo dobro stepi in pusti vzhajati. Medtem precvri na maslu pet žlic drobtin, jim primešaj tri četrt litra sladke smetane, 3 žlice sladkorja, 2 rumenjaka in 2 žlici drobno zrezanega pehtrana. Nadevu primešaj še sneg iz beljakov. Vzhajano testo tanko razvaljaj, namaži z nadevom in testo zvij. Potico daj v namazan pekač, postavi na toplo, da vzhaja, pomaži z jajcem in speci.

Zazrla se je v sinove oči in mu z zadržano bolečino pojasnila: „Grdi ljudje očeta ne pustijo domov."

Na vsakem koraku se je spominjala nanj. Zadelal je slamnato streho na koči in popravil polomljene kose pohištva, pobelil je z apnom vlažne stene v bajti in zamenjal stare podnice v svinjaku, pozimi je iz šibja pletel košare in toliko drobnih reči je napravil. Zdaj je tembolj občutila, kako je bilo povsod prazno. Tudi otroci niso bili več tako razposajeni.

Vidoma je hujšala. Noge so jo bolele, bolečine v križu niso popustile; kakor v omotici je sedela pri mizi in zamišljena gledala mimo otrok, ki so se plašno stiskali v kotu. Pavel je edini nenadoma dvignil glavo proti njej, nato pa namignil sestricama, naj bosta tiho, da se mati ne bo jezila zaradi njih.

Mraz ni popustil. Pavel je z nohti luščil ledene rože na šipah in dihal vanje. Sestrici sta primaknili pručico in z nje radovedno gledali skozi odtajano liso na steklu, tolikšno, kakor so otroška usta. Okoli hiše so letali ptiči in kljuvali koruzne storže, ki so viseli na latah pod streho.

„Kam so šli mati?" se je spomnila Lizika.

„Našega strica bodo obiskali," ji je odgovoril Pavel. „Sami ne morejo toliko delati, so rekli, ker jim ni dobro. Stric pa imajo velikega sina."

„Kdaj bodo prišli stric k nam?" je hotela vedeti.

„Enkrat se bodo že oglasili. Zdaj imajo dosti dela. Rigolati morajo vinograd." Povedal je, kakor je slišal od matere.

Cmagerci so drseli čevlji, ko je korakala po slabo shojeni gazi. Z janko je zadevala v sneg, ki se ji je usipal v čevlje in se topil na nogah. Roke je podvihala v predpasnik. Pod njim je čutila gibanje bitja pod srcem. Ob misli na tega, še nerojenega otroka je bila še bolj v skrbeh.

Sončni prameni so se igrali na snežnih kristalčkih. Narava se je lesketala, da ji je slepilo oči, senca se je plazila za njo čez vzpetine.

Prišla je na glavno cesto.

„Kam pa, kam?" je radovedno vprašal Majerič, ki je odmetaval sneg s ceste.

Začudeno ga je pogledala in mu odgovorila: „Saj vendar veš, kako je pri hiši. Moža sem izgubila."

Majerič se je presenečeno zravnal, kakor da je to prvič slišal, dasi mu je žena na dolgo govorila o Cmagerjevi nezgodi.

„Torej so tvojega moža . . .?" Zakrilil je z roko, kakor bi zaklepal vrata. „Eh, to vendar ni mogoče."

„Se je pač zgodilo," je zadrževala bolečino in prečkala cesto.

Cestar je zbadljivo zakričal za njo: „Tako je, če se človek spušča v take stvari. Boga zahvali, da ga niso pihnili."

(Ne samo radoveden, tudi zloben je znal biti Majerič.)

Izmučena se je ustavila pred kočo svojega brata Martina. Tudi on je bil viničar. Kadar se je naveličal enega kmeta, se selil k drugemu. Po vsej vasi so ga poznali kot človeka, ki nobenemu ne ostane dolžan besede.

Mislila je, da so pri bratu vsak pri svojem delu. Toda ko je slišala harmoniko iz koče, je obstala, nekaj časa poslušala in se ni takoj spomnila, da obhajajo rojstni dan.

Martin je odprl vežna vrata. Razgrel se je, zato je bil potreben svežega zraka. Brez suknje in gologlav je postal na pragu. Sestro je spoznal takoj.

„Liza, ti si? Si se le upala k nam," je pozdravil in ji stisnil roko.

„Dobre volje si," je odgovorila in občudovala njegove močne roke.

Zažarele so mu temnorjave oči. Porinil je roke v hlačne žepe in zmignil z rameni, da je postal še bolj čokat. „Kaj ne bi. Moj rojstni dan je danes. Tak dan je vredno obhajati."

„Pa bi v nedeljo napravil. Kmetu ne bo prav, da imaš med tednom muziko."

„Naj reče, kar hoče. Rojstni dan je samo enkrat v letu," se je muzal Martin in drgetal s spodnjo ustnico. „Pojdiva na toplo. Na mrzlem smo vsak dan."

V štedilniku so cvrčala bukova polena, da se je kadilo po sobi. Naca je sedel v kotu na klopi in vlekel harmoniko. Martin je objel ženo čez hrbet in kar po svoje plesal in poskakoval. Zanašalo ga je, da se mu je žena strahoma naslanjala na ramena.

Cmagerca si je pri peči grela roke in si odvezala ruto na glavi, da so se ji razpletli osiveli lasje. Dokler je bil še njen mož doma, se je tudi ona znala nasmejati, kakor so se zdaj domači in povabljeni sosedje. Gledala je v lonce — različno veliki so pokrivali zarjavelo ploščo — ter poslušala, kako so z lesenimi podplati podbiti čevlji topotali po tleh.

„Liza, sedi vendar. Saj ne boš večja, če boš stala," je poklical Martin in si brisal potno čelo. Sedel je na klop in z odprtimi usti lovil zrak.

Martinova žena je primaknila krožnik z mesom. Cmagerci je bilo nerodno in ni vedela, ali bi se smejala z drugimi vred ali bi kazala zaskrbljen obraz. Še vedno je strmela na svoje roke, sklenjene na krilu.

„Jej že in ne glej na krožnik," je namignil brat, „pot te je zdelala in vem, da si lačna . . ."

Martinova žena je prikimala in s kuhinjskim nožem narezala kruha.

(Dalje prihodnjič)

za oddih in razvedrilo

F. HAUC:

Mnogo hrupa za nič

Vlažnega jutra je bil Simon na poti v službo. Tako kot vsak dan, kot že tolikokrat. Z umerjenimi koraki, v črnem, malce obnošenem plašču in s širokokrajnim klobukom.

Spotoma je modroval: „Kako dolgo še? Me bo vendar kak dogodek rešil te strahotne monotonije starega samca? Simon, zdrami se!" Tako si je polglasno rekel, ko je vanj zadel nekdo iz hiteče množice. „Saj nisi edini, ki živiš tako življenje. Le poglej okrog sebe, te ljudi razvlečenih obrazov! Vsi so taki kot ti, vsi hite, da si zagotove črn, moder, rjav, ah, kaj vem še kakšen plašč..."

Znašel se je pred ogromnimi z železnim okovjem obitimi vrati banke, kjer je delal že deset let. Vzpenjajoč se po širokih stopnicah, si je odpel plašč, snel rokavice in vstopil.

„Le sem, prijateljček!" je za hrbtom zaslišal gromovit glas. Na svojem ovratniku je začutil močno roko. V poltemi velike veže, ki ga je še bolj zmedla, se ni niti zavedel, ko mu je že nekdo v istem trenutku roke vklenil v lisice. Obrnil se je. Zazdelo se mu je, da je v škatli na mizi videl še cel kup novih, svetlečih se lisic.

„In zdaj izvolite z menoj!" je slišal piskajoč, porogljiv in ukazovalen glas pred seboj.

Po nekaj sekundah se je vendarle znašel. Pred seboj je zagledal moža v modri uniformi pomožnega bančnega uslužbenca. Zaklel bi se, da tega obraza še nikoli ni videl. Toda od kod potem službena uniforma, ki jo je tako dobro poznal? Za premišljevanje pa mu je zmanjkalo časa. Udarec v hrbet mu je točno pokazal, da se mora po prečkanju dolgega hodnika spustiti po stopnicah v klet. S skrivnostnim spremljevalcem sta za trenutek obstala pred široko odprtimi vrati mračnega prostora, v katerem so, vsaj tako se mu je zdelo, hranili papir, mape, kataloge in še toliko pisarniškega pribora, namenjenega 35 uslužbencem, njegovim tovarišem, „če seveda izvzamemo šefa," je pomislil in se znašel sredi izbe za vrati, v katerih se je z glasnim odmevom obrnil velik ključ.

Še vedno ni ničesar doumel, ko so se vrata ponovno odprla in skoznje je padla ogromna senca. Simon se je zdrznil, toda le za hip: „Si ti, Herman?"

„In kdo drug naj bi bil, prekleto?" je zarenčal glas njegovega tovariša Hermana. „Kaj pa ti počneš tukaj?"

Ni utegnil končati. Vrata so se odpirala in zapirala za Tonijem, Suzano, Edijem in drugimi.

●

Kartonska škatla z lisicami se je počasi praznila.

„Še nismo opravili," je dejal eden od treh v modre uniforme oblečenih mož. „Dostojno pričakajmo še veliko ribo!"

„Velika riba" je v osebi bančnega direktorja res prišla. Pravzaprav se je pripeljala z modrim avtomobilom.

Direktor je nič hudega sluteč vstopil.

„Odprite blagajno! Pa brez panike, prosimo! Le denar bi radi! Bodite torej vljudni do svojih strank!" je zaslišal nenadoma gromovit glas.

„Prav, prav!" Direktorju je uspelo zadržati, čeprav zelo težko, nekaj, kar je sicer tako rad imenoval avtoritativen nastop, in je nadaljeval: „Zelo rad bi vam ustregel. Toda šifre žal ne poznam." To je bilo tudi res. Nemočni ob tem dejstvu, so ga nepridipravi spravili k „ostali čredi", kot se je izrazil gromoviti.

Zmanjkalo pa jim je sape, ko sta se pred njimi pojavila dva policaja. Kdo bi se ju nadejal! Sicer pa za premišljevanje ni bilo časa. Lisic še ni zmanjkalo. Preostalim okovom sta se pridružila dva revolverja, njuna lastnika pa sta „poromala" v klet.

„Nikoli se ne izmažemo," je potarnal piskajoči glas.

„Z jeklenim grahom mu postrežem in ga tako spomnim na to prekleto šifro!" je pridjal gromoviti.

„Ne stresaj otrobov! Bomo se že izvlekli," je modro končal tretji, nosljajoči glas iz polteme.

Potem so se dogodki zvrstili z bliskovito naglico. Vrata so se pričela počasi odpirati in stopila sta dva moža v vetrnih plaščih. Bila sta detektiva na običajnem obisku vseh poslovnih lokalov v tej četrti. Navadno sta gledala ljudem v obraz, še raje pa pod prste.

Končala sta v kleti.

Že iz daljave so zaslišali presunljivo zavijanje siren, potem pošasten hrup nekaj desetin motornih batov, cviljenje zavor, kratka nerodna povelja, škripanje velikih vrat, skozi katera so se končno pokazali zasopli obrazi gasilcev z debelimi konci vodovodnih cevi v rokah.

Mislili so, da je po njih. Le s pomočjo modrih uniform bančnih pomočnikov in po vnetem zatrjevanju, da tu res ni nobenega požara, so jih lahko odpravili.

Zalival jih je znoj, saj dogodek ni ostal brez posledic v obliki zijal pred velikimi durmi. Bili so torej v pasti.

O tem so bili še bolj prepričani, ko sta se na vratih pojavila dežurna električarja, ki sta navadno skrbela za vse alarmne naprave v bančnem poslopju

„Strašno vreme," je dejal eden od njiju trem tako dobro znanim uniformam. Šele z okovjem na rokah, ki ga je čutil tudi njegov pomočnik, je spoznal, da besed ni namenil pravemu. Medtem ko je eden stražil pri vratih, sta ju druga dva odpeljala v klet.

Bližal se je začetek uradnih ur za stranke in zaloga lisic je počasi kopnela. Misel na še vedno zaprto blagajno pa jim ni dala miru. Bili so pred ciljem, bili so kos vsem predvidenim in nepredvidenim dogodkom. Le z rokami bi bilo treba seči v hladno — odprto — blagajno, med sive jeklene stene in grabiti, grabiti.

„Žal, gospodje," se je zaslišal nosljajoči glas, „žal, gospodje, toda naš čas je potekel. Zapomnita si," je glas naenkrat otrdel, „da sta za ta zijala zunaj le bančna uslužbenca. To je naša zadnja možnost. Le poglejta na uro. Še minuto manjka in vstopile bodo prve stranke. Naša zaloga teh jeklenih spominčkov iz škatle," je dejal posmehljivo, „je žal skoraj skopnela."

Z mešanimi občutki so zapustili bančno poslopje.

Z enakimi občutki je nekaj sekund pozneje stopil skozi usodna vrata tudi policijski inšpektor.

In kako bi se šele pomešali občutki treh modrih glasov, če bi vedeli, da se je minuto po njihovem odhodu blagajna sama odprla. Bila je tempirana na ta vnaprej določeni čas in se je ob tem času vsak dan avtomatično sama odpirala...

●

Simon tega doživetja nikoli ne bo pozabil. To je vedel gotovo. Tudi dramatičnega plezanja z lisicami na rokah skozi kletno okno ne bo nikoli pozabil. Nikoli, ne, nikoli si tudi ne bo oprostil, da je bil tako neroden, ko se je izvlekel iz kleti in se znašel sredi mestnega vrveža. Saj bi bil moral vedeti, da do najbližje policijske postaje ni dalje kot minuto hoda, lahko bi si bil mislil, da dva policaja s cestnega križišča s tremi lopovi gotovo ne bosta mogla opraviti in da imajo gasilci z vlomi, ropanjem in podobnimi rečmi zelo malo zveze.

Toda kdo je potem obvestil policijsko postajo?

„No, morda sem tudi to opravil jaz," je bil njegov logičen sklep.

Smeh stoletij

Židovski zdravnik in učenjak Maimonides, ki je živel v Španiji, se je z nekom sprl in mu pisal naslednje pismo:

„Če bi se dali udarci napisati, bi ti poslal zelo dolgo pismo; tako pa ne vem, kaj naj ti pišem."

OOO

Perzijskega pesnika Saadija so vprašali:

„Ko bi bil zaprt v sobi s prekrasno žensko, za zaprtimi vrati in popolnoma prepričan, da vaju nihče ne vidi — ali misliš, da bi lahko kljuboval skušnjavi?"

„Morda bi," je odgovoril modrijan, „toda nihče mi ne bi verjel. Zakaj dosti lažje je uiti skušnjavi kot obrekovanju."

OOO

Mongolski knez Tamerlan je naročil slikarju, naj izdela njegov portret. Knez, ki je imel le eno oko, je slikarju zagrozil, da ga bo dal obglaviti, če bo upodobil to njegovo napako. Umetnik je razmišljal, kako bi se tej nesreči izognil in se nazadnje domisli: naslikal je svojega krutega gospodarja kot bojevnika, ki meri z lokom in pri tem seveda miži z enim očesom.

OOO

Turški sultan Mustafa je premagal Perzijce in ujel njihovega šaha. Ukazal je, naj ga pripeljejo k njemu in ga vprašal, kaj pričakuje od zmagovalca.

„Če se vojskuješ kot kralj," je dodal šah, „me pošlji domov; če se vojskuješ kot trgovec, me prodaj in če se vojskuješ kot mesar, me ubij."

Sultan ga je poslal domov brez odkupnine.

OOO

Čapek je prišel domov, ko so že petelini peli in njegova žena se ni mogla zdržati, da bi mu ne očitala:

„Ali te ni sram, Karel, da prihajaš tako pozno domov. Petelini že pojo!"

„Saj si jih ti nahujskala, kajne, Olgica!" ji je dobrovoljno požugal Čapek.

R. ESCAPPIT:

Ni vse zlato

Nekaj let po zadnji svetovni vojni je mlad profesor, moj znanec, poročen z Američanko, dobil službo na manjši univerzi srednjega zahoda v Združenih državah Amerike. Plače je imel tedaj 250 dolarjev, kar je bilo, po znesku, vsaj dvakrat toliko, kot bi dobil v Franciji. V Združenih državah Amerike pa je komaj zadoščalo za osnovne življenjske potrebe. Toda če je človek mlad, je pripravljen na mnoge žrtve. Zakonski par si je poiskal sobico z majhno kuhinjo in s kopalnico in plačeval zanjo malenkostno vsoto, 70 dolarjev na mesec. No, sta se pač držala bolj doma in jedla v univerzitetni menzi. Tako sta vendar lahko prihranila kakih 50 dolarjev na mesec za zabavo in drobne izdatke in bila sta konec koncev le zadovoljna.

Z mladim profesorjem so bili zadovoljni in naslednje leto se je upravni odbor univerze odločil, da mu poviša plačo na 350 dolarjev mesečno. Ta dan je sreča napolnila malo stanovanje: minil je čas suhih krav.

Naslednje jutro je neki dostojanstveni gospod potrkal na vrata:

»Dober dan! Jaz sem Bob D. Blarney. V veliko čast mi je, da vas smem spoznati. Predstavljam firmo Idaho-Indiana-Motor Company, prodaja in nakup rabljenih avtomobilov. Zvedeli smo za povišanje vaše plače, ki so vam ga odobrili in vam čestitamo. Po našem občutku zahteva sedaj vaš ugled, da imate lasten avto kot vsi drugi. V zalogi imamo prav izreden primerek in naši direkciji je v čast, da ga lahko rezervira za vas. To je plymouth, model 1947, popolnoma vozen, s svetlo modro karoserijo, kar se bo imenitno ujemalo z barvo oči vaše gospe. Stane samo 1300 dolarjev. Ampak mi vam ga damo takoj in izročimo ključe, če hočete plačati po 110 dolarjev v dvanajst obrokih. Sijajna kupčija, kajne? Tu je pogodba. Podpišite nad zobčasto črto! Na svidenje, gospod! Poklon, gospa!«

Tristo petdeset manj sto deset je dvesto štirideset. Od prejšnjih 50 dolarjev za zabavo jih je ostalo le še 40, razen tega je treba najti še nekje sredstva za vzdrževanje voza. Toda saj ne bo trajalo več kot leto dni.

Po dvanajstih mesecih je odplačal zadnji obrok za avto. Tedaj je moj prijatelj zvedel, da so mu odobrili novo povišanje za 50 dolarjev. Istega dne mu je žena zaupala, da je na poti otrok. Toliko dobrih novic ga je spravilo iz ravnotežja. Plačal je cigare vsem kolegom. Pomočnik ravnatelja na univerzi mu je tedaj rekel:

»Dragi prijatelj, sedaj je pa že čas, da pomislite na svojo hišo. To je celo vaša dolžnost. In sedaj, ko imate večjo plačo, imate tudi možnost. Stopite no jutri k mojemu prijatelju Higsonu — firma Higson Higson in sinovi Higson — in ga prosite, naj vam najde kako mično hišico za nakup, seveda v boljšem koncu mesta. Vaš položaj na univerzi sedaj to pač že zahteva.«

Tri dni pozneje je bila pogodba podpisana. Hiša, bolje rečeno, vila v kalifornijskem stilu, je bila čudovita. Treba je bilo odplačevati samo 165 dolarjev na mesec, v petih letih bo torej njegova. Toda mesečno vsoto za razvedrilo je bilo treba zmanjšati še za pet dolarjev.

Nekaj pozneje je bil mladi profesor dokončno nastavljen na univerzi s plačo 600 dolarjev na mesec. To leto si je moral kupiti pralni stroj, televizijski aparat, drugi radio, kuhinjski robot in strojček za košenje trave. Ko se mu je rodil sin, je moj prijatelj zlezel spet za stopnjo više osemsto dolarjev na mesec in hkrati elektronsko opremo za nego dojenčka, nov avto, klavir za bodočo glasbeno vzgojo otroka in drugi televizijski aparat. Naslednje leto 900 dolarjev in drugega otroka, drugi avto za gospo, klimatsko napravo in kompletno orodje za domačo delavnico gospoda.

Pri tisoč dolarjih je kupil novo, večjo hišo, zamenjal oba avtomobila in namesto navadne kupil barvno televizijo. Mladi profesor tedaj že ni bil več čisto mlad in pri družinskem proračunu je opazil, da mu za »razvedrilo in drobne izdatke« ne ostane nič več. Vse njegove dohodke je pobrala davkarija in obroki za nakupe na kredit, ki jih je pač moral sklepati.

Pa je potožil bančnemu direktorju, ki je bil hkrati tudi podpredsednik šolskega odbora na univerzi. Bankir ga nekaj časa posluša, potem mu pa ponudi cigaro in pravi:

»Well, boy, odlično se spoznate na romanske jezike, toda o poslovnem življenju nimate pojma. Zakaj pa sploh mislite, da vam dajemo tisoč dolarjev na mesec?«

»Kvaliteta mojega pouka... moje diplome...«

»Ha, ne bodite vendar otročji. Ta denar vam dajemo zato, da ga potrošite. Samo poglejte, vsi trgovci v mestu so člani šolskega odbora na univerzi. Oni morajo pač skrbeti, da dobe profesorje, ki učijo, seveda, toda take profesorje, ki potrošijo denar, in sicer tu, v tem mestu. Razumete?«

»Ne popolnoma.«

»Isti trgovci so delničarji kreditne banke, kateri sem jaz predsednik. Prav hitro lahko izračunamo, koliko morate imeti za vzdrževanje družine. Ostanek mora iti takoj za nakupe na kredit.«

»In kaj, če nočem kupiti?«

»Vedno boste hoteli. To zahteva že vaš ugled na univerzi. Vaša žena se vendar ne more dati ponižati pred ženami drugih profesorjev. Med nami povedano, naše mesto je sicer čisto prijetno, ampak ne nudi toliko priložnosti za zapravljanje razen tistih, ki vam jih mi nudimo. Tako na primer se vam bo prihodnje leto plača spet zvišala za sto dolarjev, toda pogrebni zavod vam bo prodal odlično parcelo na pokopališču, ki ga bomo odprli na robu južnega predmestja. Poleg tega vas bo obiskal vaš zavarovalni zastopnik, ki vam bo predlagal, da podvojite znesek zavarovanja na življenje.«

»Toda, vraga, saj mi ne bo ostalo niti dovolj denarja, da bi šel za osem dni na počitnice!«

»To vas moti? O. K. Naj pogrebni zavod počaka do naslednjega leta. Poslal vam bom zastopnika potovalne agencije. Predložil vas bom za počitnice na Floridi, plačljivo v desetih mesečnih obrokih. Imenitna rešitev. Vse zagotovljeno!«

Moj prijatelj je sedaj predstojnik na oddelku za romanske jezike svoje univerze. Zasluži skoraj 1500 dolarjev na mesec, kar je za naše pojme nedosežno. Ko pride v Francijo, otožno zre na muke polno, toda svobodno življenje svojih nekdanjih kolegov:

»Ne zaslužite veliko, toda s svojim denarjem vsaj lahko počnete, kar hočete.«

Kaže, da ni toliko vredno, koliko zapraviš, ampak kako zapraviš.

Začela se je nova sezona

v „Malem svetu“ ob Vrbskem jezeru

MINIMUNDUS — Mali svet ob Vrbskem jezeru — je od včeraj spet odprt in vabi obiskovalce od blizu in daleč.

Tudi letos se MINIMUNDUS predstavlja z mnogimi novimi pridobitvami, ki bodo gotovo vzbudile zanimanje širokega kroga obiskovalcev. Med njimi je zlasti treba omeniti model tako imenovanega „Zlatega gradu“, središča nekdanje japonske prestolnice Osake, ki bo v Mali svet ob Vrbskem jezeru vnesel eksotični čar Daljnega vzhoda. Grad v Osaki je bil v 19. stoletju povsem uničen, vendar so ga v letih 1929 do 1931 spet obnovili. Model, izdelan za razstavo ob Vrbskem jezeru, prikazuje mogočno in zanimivo stavbo v vseh njenih podrobnostih. Nadaljnja novost v MINIMUNDUSU je model avstrijskega paviljona, v katerem se je Avstrija predstavila na lanskoletni svetovni razstavi v New Yorku in ki je vzbudil splošno zanimanje s svojo značilno lesno konstrukcijo, s katero je naša država simbolizirala svoje lesno bogastvo.

Poleg drugih novih modelov pa se obiskovalcu MINIMUNDUSA predstavljajo tudi stari objekti v novi luči, kajti minuli meseci in tedni so bili izpolnjeni z obnavljanjem, popravljanjem in preurejanjem dosedanjih naprav, tako da je Mali svet ob Vrbskem jezeru letos še boj privlačen in zanimiv.

O širokem zanimanju za to edinstveno turistično atrakcijo Celovca najbolj zgovorno pričajo naslednje številke: leta 1959, torej v prvem letu obstoja, je MINIMUNDUS obiskalo okoli 48.000 oseb, leta 1964 jih je bilo že 133.529, lani pa so zabeležili 162 tisoč 616 obiskovalcev, torej okroglo 30.000 več kot v letu poprej.

MINIMUNDUS je dnevno odprt od 8. do 12. ure in pričakuje stare in mlade obiskovalce, katerim nudi ne samo pestro sliko raznih znamenitosti iz mnogih držav, marveč tudi prijeten oddih. Njegova glavna zasluga pa je nedvomno v tem, da čisti dobiček služi namenom človekoljubja — namreč avstrijski družbi „Rešite otroka“, ki oskrbuje otroke-sirote.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 21. 5.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Koroška domača kronika — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Aelia, žena Norika — 16.00 Črv vesti — 16.30 Širni pisani svet — 17.00 Pomembni odrski in filmski umetniki — 18.00 Kulturni razgledi — 19.10 Odmev časa — 20.30 Dunajski slavnostni tedni.

Nedelja, 22. 5.: 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Pristaniški koncert iz Bremena — 12.40 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.05 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Kdo je storilec — 12.15 Iz zaboja za plažo.

Ponedeljek, 23. 5.: 8.00 Mali jutranji koncert — 8.45 Ljudska glasba tujih dežel — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 17.00 Od Straussa do Kalmana — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 Vsakdanji problemi — 20.30 Koroška lovska ura.

Torek, 24. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Hvalite mojo ljubico — 15.45 Iz kulturnega dela v deželi — 18.00 Četrt ure mestne uprave — 18.15 Iz prve roke — 18.35 Vojna in mir — 19.00 XY ve vse — 20.15 Postaja brez imena — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 25. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Avstrijski komorni zbor — 15.45 Iz delavnic za glasbeno vzgojo — 16.00 Glasba za mladino — 17.00 Zlato rokodelstvo — 18.00 Ljudska glasba — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.30 Znanstveni pogovori — 20.15 Koncert dunajskih simfonikov.

Četrtek, 26. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji — 18.00 Koroška kulturna poročila — 18.05 In ljudje so tako prijazni — 18.00 Oddaja za delavce — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Štajerski kmet — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 27. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Ljudska visoka šola v radiu — 18.35 Kaj pravi industrija — 19.00 Slavnostne igre v Bregenzu vabijo — 20.15 Vsaka reč ima dve strani — 21.00 Dunajski slavnostni tedni.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reporterji med potjo — 18.00 Glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.

Sobota, 21. 5.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.30 Bodite čisto tiho — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Pet minut agrarne politike — 14.40 Tehnični razgledi — 16.00 Za delovno ženo — 17.10 Iz parlamenta — 17.50 Šport in glasba — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 Velika šansa — 20.15 Avstrijska hitparada — 21.30 In svet gladuje.

Nedelja, 22. 5.: 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 10.00 Tedensko ogledalo domačega tiska — 11.00 Koncert dunajskih filharmonikov — 13.10 Za avtomobiliste — 15.00 Ljudstvo in domovina — 16.15 Nogometna tekma Avstrija:Irska — 18.15 Dunajsko življenje — 18.25 Nazaj v šolsko klop — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Koncert simfonikov — 20.40 Znanost.

Ponedeljek, 23. 5.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Ljudska glasba — 16.00 Otroška ura — 17.25 Nove biografije, novi spomini — 17.40 Ženska oddaja — 19.40 Črni pajek, opera.

Torek, 24. 5.: 8.20 Da, to je moja melodija — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Avstrijska podoba — 15.35 Zabavni zvoki iz Avstrije — 16.00 Esej v našem času — 16.15 Ob 30-letnici smrti Karla Krausa — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Koncert modernega jazza.

Sreda, 25. 5.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.25 Popotniki med zahodom in vzhodom — 15.45 Otroška ura — 16.00 Turško pesništvo in pesmi — 17.25 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Halo, teenagerji — 20.15 Vseh devet — 21.40 Popravi, kar so drugi zagrešili.

Četrtek, 26. 5.: 8.10 Z veselo igro — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Dunajsko koncertno ogledalo — 13.30 Srečanje in oblika — 14.35 Tirolska ljudska glasba — 15.35 Popravila in usluge v obrti — 16.00 Umetnost pogovora — 17.25 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Zveneče platno — 20.00 Zveneči filmski magazin — 21.00 Kako živimo v znanstvenem obdobju.

Petek, 27. 5.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Ljudska glasba — 15.35 Orkester Werner Drexler — 16.00 Otroška ura — 17.25 Znanje za vse — 17.40 Šola in dom — 19.30 Slušna igra — 20.50 Violinska glasba.

Slovenske oddaje

Sobota, 21. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 22. 5.: 7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 23. 5.: 14.15 Poročila, objave — S knjižne police — Mi ptič'ca zapoje — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 24. 5.: 14.15 Poročila, objave — Športni mozaik — Beremo za vas.

Sreda, 25. 5.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 26. 5.: 14.15 Poročila, objave — Žena in dom — Slovenske narodne.

Petek, 27. 5.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Nekaj popevk — Beremo za vas.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m. UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHZ

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah): 4.30 Dobro jutro — 11.00 Turistični napotki — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldanski koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 22.10 Plesna glasba.

Sobota, 21. 5.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Mladi glasbeniki iz glasbenih šol — 10.15 Iz oper čeških skladateljev — 12.05 Z mojstrom Haydnom — 12.40 Dobri znanci in ansambel Pavla Kosca — 14.05 Iz treh oper — 14.35 Voščila — 15.30 Pesmi in plesi iz Jugoslavije — 18.20 Iz naših relejnih postaj — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Sobotni večer — 20.30 Pokaži, kaj znaš — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 22. 5.: 8.05 Veseli tobogan, otroška oddaja — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.45 Za prijatelje lahke glasbe — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Slavni pevci, znamenite arije — 15.05 Vedri zvoki — 15.30 Humoreska tedna — 16.00 Nedeljsko športno popoldne — 20.00 Naš nedeljski sestanek — 21.00 Glasba pripoveduje.

Ponedeljek, 23. 5.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 V svetu opernih melodij — 10.35 Zapisi in spomini, podlistek — 12.05 Prva simfonična suita Georgesa Enesca — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.05 Iz slovenske solistične in komorne glasbe — 14.35 Voščila — 15.30 Komponisti iz čitalniške dobe — 17.05 V svetu opernih melodij — 18.20 Zvočni razgledi — 18.40 Svet tehnike — 20.00 Violinist Dejan Bravničar — 21.25 Z melodijami po svetu.

Torek, 24. 5.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Sprehod z velikimi zabavnimi ansambli — 10.15 Odlomki iz opere „Luizo“ — 12.05 Slavni virtuozi — 12.40 Vaški kvintet in ansambel Vilija Petriča — 14.35 Pet minut za novo pesmico — 15.30 V torek nasvidenje — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.20 Plesni orkestri v besedi in glasbi — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 20.00 Zbor Slovenske filharmonije — 20.20 Ponočni ekspres, radijska igra — 21.07 Pesem godal.

Sreda, 25. 5.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 10.45 Človek in zdravje — 12.05 Finale 1. dejanja opere „Arabella“ — 12.40 Narodne pesmi — 14.35 Voščila — 16.30 Koncert ameriškega pihalnega orkestra — 17.05 Veliki reproduktivci v Ljubljani — 18.15 Za dan mladosti — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Seviljski brivec, opera.

Četrtek, 26. 5.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Oblaček — 10.15 Naši pevci pojo popularne arije — 12.05 Češki, poljski in madžarski plesi — 12.40 Čez hrib in dol — 14.35 Otroci so pripravili koncert — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Turistična oddaja — 18.20 Odskočna deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 27. 5.: 8.05 Operna matineja — 8.55 Pionirski tednik — 9.35 Pet minut za novo pesmico — 10.15 Iz srbske in hrvatske solistične glasbe — 10.45 Novost na knjižni polici — 12.05 Iz Korasokovih oper — 12.40 Narodne viže — 14.35 Zbori češkega radia — 15.30 Od vasi do vasi — 15.45 V svetu znanosti — 17.05 Petkov simonični koncert — 18.20 Zabavni orkester RTV Ljubljana — 18.45 Kulturni globus — 20.20 Tedenski zunanjepolitični pregled — 20.30 Češka glasbena umetnost — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

Sobota, 21. 5.: 12.00 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Volan — 17.30 Gojenci državnega glasbenega konzervatorija — 18.30 Panorama jazza — 19.15 Družinski obzornik — 20.35 Teden v Italiji — 20.45 Moški vokalni kvintet „Planika“ iz Gorice.

Nedelja, 22. 5.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.10 Oddaja za najmlajše — 12.15 Glasba po željah — 13.00 Odmevi tedna v naši deželi — 15.30 Kriminalna zgodba, igra — 20.30 Iz slovenske folklore.

Ponedeljek, 23. 5.: 12.15 Brali smo za vas — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Poglavja iz zgodovine slovenske književnosti — 21.00 Romeo in Julija, komorna opera.

Torek, 24. 5.: 12.00 Iz slovenske folklore — 17.20 Italijanščina po radiu — 18.30 Koncertisti naše dežele — 19.00 Plošče za vas — 21.00 Pregled slovenske dramatike.

Sreda, 25. 5.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Higiena in zdravje — 19.30 Zbor „Lojze Bratuž“ iz Gorice — 20.35 Kulturni odmevi — 21.00 Simfonični koncert.

Četrtek, 26. 5.: 12.00 Za smeh in dobro voljo — 17.20 Italijanščina po radiu — 18.30 Klasiki moderne glasbe — 19.00 Pisani balončki — 21.00 Tudi Lela ba nosila klobuk, drama.

Petek, 27. 5.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 13.30 Glasbeno potovanje — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Iz slovenskega glasbenega življenja — 19.00 Zbori Furlanije-Julijske krajine — 19.15 Znanstveni delavci s tržaške univerze — 20.30 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

Na robu Tokia

BO ZRASLO MESTO ZA 300.000 LJUDI

Na gričevnatem področju Tama, kakih 30 kilometrov zahodno od japonske prestolnice Tokia, bodo v prihodnjih sedmih letih zgradili satelitsko mesto, ki bo leta 1973 imelo 300.000 prebivalcev.

Tama ne bo le eno izmed predmestij Tokia, ki šteje danes 10 milijonov prebivalcev, marveč povsem novo mesto z modernimi objekti za razvedrilo in oddih, z upravami velikih družb in z visokimi šolami. Na površini 3200 hektarov bodo zgradili 80.000 stanovanj. Sredi mesta bo visoka blagovnica, okoli katere bo zrasla trgovska četrt s skupno 5300 prodajalnami. Zgradili bodo veliko avtobusno postajo in parkirni prostor za 15.000 avtomobilov.

V Tamo bodo preselili tri univerze, odprli pet gimnazij, več otroških vrtcev in tri bolnišnice, razen tega pa nekaj raziskovalnih zavodov. Računajo, da bo v teh objektih zaposlenih okoli 30.000 ljudi.

S Tokiem bo novo mesto povezano z električno železnico ter ekspresno avtomobilsko cesto.

TELEVIZIJA

Sobota, 21. 5.: 17.04 Cvetlični zdravnik — 17.24 Operni vodič — 17.55 Družina Leitner — 18.40 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Eden bo zmagal — 22.00 Sedem dni časovnih dogajanj.

Nedelja, 22. 5.: 14.45 Avtomobilske dirke v Monacu — 17.03 Vabimo na ples — 18.15 Svet mladine — 19.00 Svoje sreče kovač — 20.20 Nogometna tekma Avstrija:Irska — 21.25 Se še spominjate — 22.45 Beseda za nedeljski večer.

Ponedeljek, 23. 5.: 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Pustolovščine pod vodo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Maigret zgubi častilko — 21.05 Športna omizje.

Torek, 24. 5.: 18.35 Tečaj angleščine — 19.00 Živa voda — 19.13 Stric Guido — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Mirozov, pripovedka.

Sreda, 25. 5.: 11.03 Maigret zgubi častilko — 11.55 Športna omizje — 17.03 Listamo po slikanici — 17.25 Potovanje k Rdečemu morju — 17.45 Polly — 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Podobe iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem — 21.00 Musica academica.

Četrtek, 26. 5.: 11.03 Iz dunajskega zoološkega vrta — 12.00 Gore naše domovine — 18.35 Tečaj angleščine — 19.00 Športni kalejdoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Mož s punčko — 21.30 Vaš nastop, prosimo.

Petek, 27. 5.: 11.03 Vaš nastop, prosimo — 11.50 Se še spominjate — 18.35 Naica — 19.00 Trg ob koncu tedna — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zakon po ovinkih, veseloigra — 21.45 Z našimi najboljšimi priporočili.

POHIŠTVO

za dom in za goste

Podjunska trgovska družba

bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf

A 9141 tel. (0-42-36) 201

Oglejte si našo razstavo tudi v prostorih hotela Rutar v Dobrli vasi.

Ta teden vam priporočamo:

Knjige iz kmečkega življenja

- Ivan Cankar: **NA KLANCU**, roman o trdem življenju in delu na kmetih, 148 str., br. 13 šil.
- Prežihov Voranc: **JAMNICA**, roman vasi in njenih prebivalcev, 452 str., pl. 70 šil.
- Anton Ingolič: **TAM GORI ZA HRAMOM**, zbirka novel in črtic iz kmečkega življenja, 248 str., pl. 48 šil.
- Ivan Potrč: **NA KMETIH**, roman iz življenja kmečkih ljudi, 208 str., kart. 32 šil.
- Mitja Vošnjak: **KRI IN VINO**, zbirka povesti s slovenskega podeželja, 168 str., br. 35 šil.
- Julija Bračič: **GRAŠČINSKI STRADARJI**, povest o trdi usodi kmečkega človeka v preteklosti. 176 str., br. 6 šil.
- Janko Kersnik: **KMETSKE SLIKE**, zbirka črtic iz življenja na vasi, 108 str., pl. 23 šil.
- Slavko Janevski: **VAS ZA SEDMIMI JESENI**, roman iz kmečkega življenja, 316 str., ilustr., pl. 35 šil.
- Mihail Šolohov: **ZORANA LEDINA**, roman o življenju sovjetskih kmetov, 480 str., br. 8 šil.
- Honore de Balzac: **KMETJE**, kmečki roman velikega francoskega realista, 388 str., pl. 46 šil.
- Erskine Caldwell: **RAZKOPANA GRUDA**, roman iz življenja ameriških farmarjev, 192 str., ppl. 32 šil.
- George Eliot: **MLIN NA REKI FLOSS**, roman o razmerah na angleških kmetijah, 588 str., ppl. 90 šil.
- Jarmila Glazarova: **ADVENT**, roman iz kmečkega življenja na Češkem, 288 str., ppl. 38 šil.
- Gyula Illyes: **LJUDSTVO S PUSTE**, roman o usodi hlapcev in dekel na madžarskih veleposestvih, 312 str., polusnje 80 šil.
- Francesco Jovine: **POLJA SACRAMENTA**, roman o boju južnoitalijanskih kmetov za zemljo, 328 str, ppl. 32 šil.
- Georgi Karaslavov: **KRISTAVEC**, roman o bolgarski vasi in njenih prebivalcih, 232 str., pl. 23 šil.
- Wilhelm Moberg: **KMETJE SE SELIJO ČEZ MORJE**, roman o izseljevanju švedskih kmetov v Ameriko, 364 str., pl. 54 šil.
- Frans Eemil Sillanpää: **TRUDNO ŽIVLJENJE**, roman o bedi in izkoriščanju kmečkega delavca, 176 str., ppl. 20 šil.
- Zaharija Stancu: **BOSONOGO LJUDSTVO**, roman romunske vasi pred in med prvo svetovno vojno, 480 str., pl. 68 šil.
- Giovanni Verga: **ČRNI KRUH**, zbirka novel iz življenja na kmetih, 296 str., pl. 34 šil.
- Theun de Vries: **MAČEHA ZEMLJA**, roman iz podeželjskega življenja, 484 str., pl. 35 šil.

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

Knjigarna „Naša knjiga“, Wulfengasse